

Yksi yhteinen usko

Alkusanat

Riðvánina 2002 me osoitimme avoimen kirjeen maailman uskonnollisille johtajille. Lausuntomme kumpusi tietoisuudesta, että lahkolaiskaunojen tauti uhkaa ilman päättäväisiä toimenpiteitä johtaa turmiollisiin seurauksiin, jotka ulottuvat lähes kaikille seuduille maailmassa. Tuossa kirjelmässä esitettiin tunnustusta uskontojen välisen vuoropuhelun saavutuksille, joihin bahá'ít ovat pyrkineet panostamaan sen varhaisvaiheista lähtien. Siitä huolimatta meistä tuntui tarpeelliselta suorasukaisesti todeta, että järjestäytyneiden uskontojen on kyettävä löytämään keskuudestaan vastaavanlaista rohkeutta ylittää etäisestä menneisyydestä periytyneet jäykät kantansa, mikäli aikomuksena on suhtautua uskonnolliseen kriisiin yhtä vakavasti kuin on alettu suhtautua muihin ihmiskuntaa koetteleviin ennakkoluuloihin.

Ennen kaikkea me ilmaisimme vakaumuksemme, että uskonnollisten johtajien on aika rehellisesti ja enää välttelemättä kohdata seuraukset totuudesta, että Jumala on yksi ja että - riisuttuna moninaisista kulttuurisista ilmentymistään ja inhimillisistä tulkinnoistaan - uskonto on samoin yksi. Juuri aavistukset tästä totuudesta alun perin innoittivat uskontojen välistä vuoropuhelua ja ovat ylläpitäneet sitä viimeksi kuluneiden sadan vuoden mullistuksissa. Tämä periaate ei suinkaan kyseenalaista yhdenkään suuren ilmoitususkonnon perusteita vaan päinvastoin kykenee takaamaan niiden ajankohtaisuuden jatkossakin. Jotta se voisi syvällisesti vaikuttaa, tämän todellisuuden hyväksymisen on tapahduttava uskonnollisen diskurssin ytimessä, ja nimenomaan tämä mielessämme meistä tuntui, että kirjelmämme tulisi ilmaista se yksiselitteisesti.

Vastakaiku on ollut kannustava. Bahá'í-laitokset kaikkialla maailmassa varmistivat, että tuota asiakirjaa levitettiin tuhansittain vaikutusvaltaisille henkilöille pääuskontokuntien yhteisöissä. Vaikka kenties ei ollutkaan yllättävää, että sen sisältämä sanoma sivuutettiin saman tien joissakin piireissä, bahá'ít ovat raportoineet saaneensa yleisesti lämpimän vastaanoton. Erityisen sykhdyttävä on ollut monien vastaanottajien ilmeisen vilpitön huoli uskonnollisten laitosten kykenemättömyydestä auttaa ihmiskuntaa kohtaamaan haasteita, jotka luonteeltaan ovat olennaisesti

henkisiä ja moraalisia. Keskustelut ovat usein kääntyneet perustavanlaatuisen muutoksen tarpeeseen niissä asenteissa, joilla ihmiskunnan uskovat massat suhtautuvat toisiinsa, ja merkittävän monissa tapauksissa kirjelmän vastaanottajat ovat innoittuneet jäljentämään ja jakamaan sitä kollegoilleen uskontokunnissaan. Me olemme toiveikkaita, että aloitteemme voi toimia katalyyttinä raivaamaan tietä uudelle ymmärtämykselle uskonnon tarkoituksesta yleensä.

Riippumatta siitä, kuinka nopeasti tai hitaasti tällainen muutos toteutuu, bahá'íden huolena on oltava heidän oma vastuunsa näissä asioissa. Sen takaaminen, että hänen sanomansa osallistaa ihmisiä kaikkialla, on tehtävä, jonka Bahá'u'lláh on asettanut ensisijaisesti Hänet tunnistaneiden harteille. Tämä on tietenkin ollut työsraska, jolla bahá'í-yhteisö on työskennellyt koko Uskon historian ajan, mutta yhteiskunnallisen järjestyksen kiihtyvä hajoaminen on huutava haaste uskonnollisen hengen vapautumiselle niistä kahleista, jotka tähän asti ovat estäneet sitä toteuttamasta parantavaa vaikutusta, johon se kykenee.

Mikäli bahá'ít aikovat vastata tähän tarpeeseen, heidän on ammennettava sen prosessin syvällisestä ymmärtämisestä, jonka kautta ihmiskunta henkisesti kasvaa ja kehittyy. Bahá'u'lláhin kirjoitukset tarjoavat näkemyksiä, jotka voivat auttaa kohottamaan keskustelua uskonnollisista kysymyksistä lahkolaisten ja maallisten pyrkimysten yläpuolelle. Velvollisuus hyödyntää tätä henkistä varantoa on erottamaton itse uskon lahjasta. ”Uskonnollinen kiihkomielisyys ja viha”, Bahá'u'lláh varoittaa, ”ovat maailmaa kuluttava tuli, jonka raivoa kukaan ei kykene tukahduttamaan. Vain jumalallisen voiman käsi voi pelastaa ihmiskunnan tästä lohduttomasta kurimuksesta.” Sen sijaan, että bahá'ít kokisivat olevansa vailla tukea pyrkimyksessään vastata haasteeseen, he tulevat yhä enemmän tiedostamaan, että heidän palvelemaisensa Asia on nuolenkärki herätyksessä, joka on tapahtumassa ihmisten keskuudessa kaikkialla, uskonnollisesta taustasta ja jopa sen puutteesta riippumatta.

Tämän haasteen pohdiskelu on johtanut meidät toimeksiantoon laatia seuraava selostus. Yksi yhteinen usko on valmisteltu meidän johdollamme, ja se tarkastelee asiaan liittyviä katkelmia sekä Bahá'u'lláhin että muiden uskontokuntien kirjoituksista nykyisen kriisin taustaa vasten. Me suositamme sitä ystävien opiskeltavaksi ja pohdiskeltavaksi.

YLEISMAAILMALLINEN OIKEUSNEUVOSTO

Naw-Rúz 2005

Yksi yhteinen usko

On aidosti aihetta olla luottavainen, että nyt avautuva historian jakso on oleva paljon vastaanottavaisempi pyrkimyksille levittää Bahá'u'lláhin sanomaa kuin juuri päättynyt vuosisata. Kaikki merkit enteilevät, että ihmisten tietoisuudessa on meneillään perinpohjainen muutos.

Varhain kahdennellakymmenennellä vuosisadalla materialistinen tulkinta todellisuudesta oli vakiintunut niin täydellisesti, että siitä tuli vallitseva maailmanuskonto sikäli kuin yhteiskunnan suuntautuminen oli kysymyksessä. Tässä prosessissa ihmisluonnon sivistäminen oli väkisin suistettu siltä radalta, jota se oli kulkenut vuosituhansia. Monille länsimaiden ihmisille johdatuksen polttopisteenä toiminut jumalallinen auktoriteetti - niin moninaisia kuin tulkinnat sen luonteesta

olivatkin - näytti yksinkertaisesti haihtuneen ja kadonneen. Suuressa määrin yksilö jäi vapaaksi harjoittamaan minkälaista suhdetta tahansa, jonka hän uskoi liittävän elämänsä aineellisen olemassaolon ylittävään maailmaan, mutta yhteiskunta kokonaisuutena pyrki kasvavalla itsevarmuudella katkaisemaan riippuvuutensa maailmankäsitykseen, jota pidettiin parhaimmillaan fiktiona ja pahimmillaan oopiumina, kummassakin tapauksessa edistykseen esteenä. Ihmiskunta oli ottanut kohtalonsa omiin käsiinsä. Se oli ratkaissut rationaalisen kokeilun ja diskurssin kautta - näin ihmisille ainakin uskoteltiin - kaikki olennaiset kysymykset ihmisten hallitsemisesta ja inhimillisestä kehityksestä.

Tätä kannanottoa vahvistettiin oletuksella, että vuosisatojen ajan vaalitut arvot, ihanteet ja menettelytavat olivat nykyisin riittävästi vakiintuneita ja kestäviä ihmisluonnon piirteitä. Niitä piti vain jalostaa koulutuksella ja edelleen vahvistaa lainsäädännöllisin toimenpitein. Menneisyyden moraalinen testamentti olikin juuri tuo: ihmiskunnan peruuttamaton perintö, jossa ei ole sijaa uusille uskonnollisille väliintuloille. Kieltämättä kurittomat yksilöt, ryhmät ja vieläpä kansakunnat jatkaisivat yhteiskuntajärjestyksen vakauden uhkaamista ja edellyttäisivät korjaavia toimenpiteitä. Maailmanlaajuinen sivistys, jonka toteutumiseen kaikki historian voimat olivat ajaneet ihmisrotua, oli kuitenkin vääjäämättömästi syntymässä maallisten todellisuuskäsitysten innoittamana. Ihmisten onnellisuus olisi luonnollinen seuraus paremmasta terveydestä, paremmasta ravinnosta, paremmasta koulutuksesta, paremmista elinoloista - ja näiden eittämättä haluttavien päämäärien saavuttaminen näytti nyt olevan yhteiskunnan ulottuvissa sen keskittyessä yksituumaisesti niiden tavoitteluun.

Kaikkialla siellä, missä valtaosa maailman väestöstä elää, lepsut väitteet ”Jumalan kuolemasta” olivat jääneet omaan arvoonsa. Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan kansojen kokemus oli pitkään tukenut heitä näkemyksessään, että ihmisluonto ei ainoastaan ole henkisten voimien muokkaama vaan että sen olemus on itsessään henkinen. Näin uskonto toimi siellä edelleen, kuten oli aina toiminut, elämän perimmäisenä auktoriteettina. Vaikka länsimaissa meneillään ollut ideologinen vallankumous ei suoranaisesti noussut näitä vakaumuksia vastaan, se käytännössä sysäsi ne syrjään ainakin silloin, kun kysymyksessä oli kansojen ja kansakuntien välinen vuorovaikutus. Saavutettuaan ja vallattuaan kaikki merkittävät vallan ja informaation keskuksat globaalilla tasolla dogmaattinen materialismi varmisti, että mitkään kilpailevat soraäänit eivät kykenisi ehkäisemään maailmanlaajuisen taloudellisen hyväksikäytön projekteja. Niihin kulttuurisiin tuhoihin, joita kahden vuosisadan pituinen siirtomaavalta oli jo aiheuttanut, lisättiin nyt mieltä raastava epäsuhta kohteena olevien ihmismassojen sisäisen ja ulkoisen kokemuksen välillä - mielentila, joka tunkeutui lähes kaikille elämäniloille. Kykenemättä itse antamaan mitään todellista panosta tulevaisuutensa muodostamiseen tai edes omien lastensa moraalisen hyvinvoinnin säilyttämiseen nämä väestöryhmät syöstiin kriisiin, joka on erilainen mutta monin tavoin tuhoisampi kuin Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa vahvistuva virtaus. Vaikka usko säilyttikin keskeisen roolinsa tietoisuudessa, sillä ei näyttänyt olevan vaikutusta tapahtumien kulkuun.

Kun kahdeskymmenes vuosisata lähestyi loppuaan, mikään ei siis näyttänyt vähemmän todennäköiseltä kuin uskonnon äkillinen esiin työntyminen polttavan globaalina aiheena. Silti juuri näin on nyt käynyt ahdistuneisuuden ja tyytymättömyyden kummutessa pinnalle, vaikkakin suurin osa on vain hämärästi tietoinen siitä henkisen tyhjyyden tunteesta, joka sen aiheuttaa. Ikivanhat lahkolaiskaunat, ilmeisen immuuneina diplomatian kärsivälliselle taituruudelle, ovat uudelleen nousseet esille entistäkin katkerampina. Mytologiset teemat, ylikuonnolliset ilmiöt ja teologiset dogmit, jotka viime aikoihin asti sivuutettiin tietämättömyyden ajan jäänteinä, ovat jälleen vakavasti

- joskin mielivaltaisesti - käsiteltyjä aihepiirejä vaikutusvaltaisissa tiedotusvälineissä. Monissa maissa uskonnolliset ansiot ovat saaneet uutta ja ratkaisevaa merkitystä poliittiseen asemaan pyrkivien ehdokkuudelle. Maailma, joka luuli maailmanrauhan koittaneen Berliinin muurin romahtamisen myötä, on varpaillaan kokien olevansa sivilisaatioiden välisessä sodassa, jonka määräävänä tekijänä ovat sovittamattomat uskonnolliset ristiriidat. Kirjakaupat, lehtikioskit, verkkosivut ja kirjastot pyrkivät kaikin keinoin tyydyttämään yleisönsä pohjattoman informaationälän uskontoon ja henkisyyteen liittyvistä aiheista. Ehkäpä kaikkein painavin tekijä tämän muutoksen synnyssä on sen seikan vastahakoinen tunnustaminen, että ei ole olemassa mitään varteenotettavaa korviketta uskonnolliselle vakaumukselle, kun etsitään voimaa, joka kykenee luomaan itsekuria ja palauttamaan sitoutumisen moraaliseen käyttäytymiseen.

Sen huomion ohessa, mitä uskonto muodollisesti ymmärrettynä on alkanut herättää, on laaja henkisen etsinnän liikehdintä. Yleensä tällainen etsintä ilmenee pyrkimyksenä löytää henkilökohtainen identiteetti, joka ylittää pelkän aineellisen olemassaolon, mutta tämä liikehdintä synnyttää moninaisia pyrkimyksiä, joista osa on luonteeltaan myönteisiä ja osa kielteisiä. Yhtäältä oikeudenmukaisuuden tavoittelulla ja rauhanaatteen edistämisellä on taipumus herättää uusia oivalluksia yksilön roolista yhteiskunnassa. Samoin sellaiset liikkeet kuin ympäristöliike ja feminismi, vaikka ne ennen muuta suuntautuvat tuen synnyttämiseen muutoksille yhteiskunnallisessa päätöksenteossa, saavat ihmiset tarkastelemaan uudelleen käsitystään itsestään ja elämänsä tarkoituksesta. Kaikissa pääuskontokunnissa meneillään oleva suuntaus on yhä kiihtyvä uskovien siirtyminen perinteisistä uskonhaaroistaan lahkoihin, jotka kiinnittävät päähuomion jäsentensä hengelliselle etsinnälle ja henkilökohtaisille kokemuksille. Toisaalta havainnot maan ulkopuolisista olennoista, ”itsensä löytämisen” opit, luontoretetit, karismaattinen hurmoksellisuus, moninaiset new age riennot sekä huumausaineiden ja hallusinogeenien väitetty tietoisuutta kohottava vaikutus houkuttavat paljon suurempia ja monimuotoisempia kannattajajoukkoja kuin konsanaan spiritualismi tai teosofia samankaltaisessa historiallisessa käännekohtassa sata vuotta sitten. Bahá’ille lisääntyvät kultit ja käytännöt - nekin, jotka voivat herättää inhoa monien mielissä - tuovat ennen muuta mieleen muinaiseen tarinaan kätkeytyvän näkemyksen, kun Majnún seuloi maan tomua etsiessään rakastettua Laylí, vaikka tiesikin tämän neidon olevan puhdas henki: ”Minä etsin häntä kaikkialta. Kenties löydän hänet jostakin.”^①

Uudelleen herännyt mielenkiinto uskontoa kohtaan ei vielä ole läheskään saavuttanut huippuaan, ei suoranaisesti uskonnollisissa eikä epämääräisemmissä henkisissä ilmenemismuodoissaan, päinvastoin. Ilmiö on seuraus historiallisista voimista, jotka ovat voimistumassa. Niiden yhteisvaikutus on murentaa kahdennenkymmenennen vuosisadan maailmalle jättämää varmuutta, että aineellinen olemassaolo edustaa perimmäistä todellisuutta.

Näiden uudelleenarviointien ilmeisin syy on ollut materialistisen suuntauksen vararikko. Yli sadan vuoden ajan edistyksen idea samaistettiin talouskasvuun ja sen kykyyn kannustaa yhteiskunnalliseen kehitykseen ja muovata sen kulkua. Vallinneet mielipide-erot eivät kyseenalaistaneet tätä maailmankuvaa vaan ainoastaan käsityksiä siitä, kuinka sen päämäärät voitaisiin parhaiten saavuttaa. Sen äärimmäinen muoto, ”tieteellisen materialismin” taipumaton ajatussuunta, pyrki tulkitsemaan kaikki historian ja ihmisen toiminnan piirteet omilla ahtailla ehdoillaan. Olivatpa sen varhaisten edustajien humanitaariset ihanteet minkälaisia tahansa, sen yleismaailmallisena seurauksena oli tuottaa totalitaarista kontrollia harjoittavia hallitusmuodostelmia, jotka olivat valmiit

käyttämään mitä tahansa pakkokeinoja säädellössään alaisuuteensa joutuneen onnettoman väestön elämää. Sellaiset vääryydet oikeuttanut päämäärä oli luoda uudenlainen yhteiskunta, joka ei ainoastaan takaisi vapautta puutteesta vaan myös ihmishengen täyttymyksen. Lopulta, kun kahdeksan vuosikymmentä pahenevaa mielettömyyttä ja julmuutta oli takanapäin, tuo liikehdinnän uskottavuus luotsina maailman tulevaisuuteen romahti.

Vaikka toiset yhteiskuntakokeilut hylkäsivätkin turvautumisen epäinhimillisiin keinoihin, ne olivat silti moraalisesti ja älyllisesti johdannaisia samasta rajoittuneesta todellisuuskäsityksestä. Koska ihmistä pidettiin olennaisesti omaa itsekeskeistä etuaan tavoittelevana toimijana taloudelliseen hyvinvointiinsa liittyvissä asioissa, vakiintui näkemys, että oikeudenmukaisten ja vauraiden yhteiskuntien rakentaminen voitiin varmistaa tavalla tai toisella prosessissa, jota kuvailtiin modernisaatioksi. Kuitenkin kahdennenkymmenennen vuosisadan viimeiset vuosikymmenet tuottivat raskauttavan todistetaakan päinvastaisesta: perhe-elämän hajoaminen, huimasti lisääntyvä rikollisuus, toimimattomat koulutusjärjestelmät ja luettelo muita sairaalloisen yhteiskunnan ilmiöitä, jotka tuovat mieleen Bahá'u'lláhin varoituksen synkät sanat yhteiskunnan tulevasta tilasta: ”Niin suuri on sen ahdinko oleva, ettei olisi soveliasta eikä suotavaa sitä nyt paljastaa.”⁽²⁾

Sen kohtalo, mitä maailma on oppinut kutsumaan sosiaalseksi ja taloudelliseksi kehitykseksi, ei ole jättänyt epäilystäkään, etteivät edes kaikkein idealistisimmat vaikuttimet voi korjata materialismin perusvikoja. ”Kehityksen” aate syntyi toisen maailmansodan jälkeisessä kaaoksessa, ja siitä tuli kaikkein laajin ja kunnianhimoisin kollektiivinen hanke, johon ihmiskunta on ikinä ryhtynyt. Sen humanitaarinen vaikutin vastasi sen huimaavan suuria aineellisia ja teknologisia investointeja. Viisikymmentä vuotta myöhemmin, vaikka kehityksen saavutukset ovatkin kieltämättä mittavat, koko hanke on tuomittava sen omilla mittapuilla masentavan epäonnistuneeksi. Tämä kollektiivinen ponnistus, joka alkoi niin toiveikkaasti, ei suinkaan kaventanut kuilua ihmisperheen pienen, modernin elämän eduista nauttivan vähemmistön ja toivottomassa puutteessa elävien suurten väestöjen välillä, vaan pikemmin saattanut tuon kuilun laajenemaan pohjattomaksi rotkoksi.

Kulutuskulttuuri, joka on paremman puutteessa nykyajan perillinen materialismin evankeliumille ihmisen edistyksestä, ei häpeile sitä innoittavien päämäärien hetkellistä luonnetta. Sille pienelle vähemmistölle, jolla on varaa, sen suomat edut ovat välittömät ja sen perustelut avoimen itsekkäät. Perinteisen moraalin rappeutumisen rohkaisemana tämän uuden hurmoksen eteneminen ei ole muuta kuin eläimellisten yllykkeiden voitto, yhtä vaistonvaraista ja sokeaa kuin ruokahalu, vihdoinkin viimein vapaana yliluonnollisten määräysten rajoitteista. Ilmeisin sen uhreista on ollut kielenkäyttö. Taipumukset, jotka aiemmin yleisesti tuomittiin moraalittomuutena, muuntuvat sosiaalisen edistyksen välttämättömyyksiä. Itsekkyyttä arvostetaan kaupallisena voimavarana; valheellisuus tekeytyy julkiseksi tiedoksi; erilaiset perversiot hävyttömästi vaativat kansalaisoikeuksien asemaa. Sopivien kaunistelevien ilmaisutapojen avulla ahneus, himo, laiskuus, ylpeys – jopa väkivaltaisuus – saavat paitsi yleistä hyväksyntää myös sosiaalista ja kaupallista lisäarvoa. Kun sanoista on merkitys haihtunut, samoin on käynyt aineellisille mukavuuksille ja hankinnoille, joiden vuoksi totuus on puolihuolimattomasti uhrattu, ironista kyllä.

Selvästikin materialismin erhe ei ole sisältynyt sen arvokkaaseen pyrkimykseen parantaa elinoloja vaan sen tehtävän määritelleessä ahdasmielisyydessä ja perusteettomassa itseriittoisuudessa. Niin aineellisen hyvinvoinnin kuin sen edellyttämän tieteellis-teknisen kehityksen tärkeys on bahá'í-uskon kirjoituksissa keskeinen teema. Kuitenkin, kuten oli väistämätöntä alusta alkaen, mielivaltaiset

yritykset erottaa fyysinen ja aineellinen hyvinvointi ihmiskunnan henkisestä ja moraalisesta kehityksestä ovat päätyneet juuri niiden populaatioiden luottamuksen menettämiseen, joiden etuja materialistinen kulttuuri väittää ajavansa. ”Katsokaa, miten maailmaa joka päivä kohtaa uusi onnettomuus”, Bahá’u’lláh varoittaa. ”Sen sairaus on saavuttamassa täyden toivottomuuden asteen, sillä todellista Lääkäriä on estetty määräämästä hoitokeinoja, jota vastoin taitamattomille puoskareille osoitetaan suosiota ja annetaan täysi vapaus toimia.”^③

Sen pettymyksen ohella, mitä materialismin katteettomat lupaukset ovat aiheuttaneet, toinen kahdenneltakymmenenneltä vuosisadalta periytyneitä todellisuuden väärinkäsityksiä mullistava muutosvoima on globaali integraatio. Yksinkertaisimmalla tasollaan se on havaittavissa viestintäteknologioiden edistysaskelien muodossa, kun ne avaavat laajoja vuorovaikutuskanavia planeettamme moninaisten väestöryhmien välillä. Sen lisäksi, että ne mahdollistavat henkilöiden ja yhteiskuntien välisen ajatustenvaihdon, yleinen informaation saatavuus vaikuttaa myös siten, että aikakausien kuluessa kasaantunut oppineisuus, joka tähän asti on ollut etuoikeutettujen eliittien yksinoikeus, muuntuu koko ihmiskunnan perinnöksi ilman kansallisia, rodullisia tai kulttuurisia esteitä. Globaalin integraation synnyttämistä ja kärjistämistä räikeistä epäoikeudenmukaisuuksista tietoinen tarkkailija ei kuitenkaan voi olla tiedostamatta sitä älyllistä virikettä, jonka tällaiset muutokset tarjoavat todellisuuden pohdiskelulle. Pohdinnat ovat usein johtaneet ihmiset kyseenalaistamaan kaikenlaiset vallitsevat auktoriteetit, ei enää vain uskonnon ja moraalin vartijat vaan myös hallinnon, koulutuksen, kaupan, viestinnän ja yhä enemmän tieteenkin valtiat.

Teknologisten tekijöiden ohella planeettamme yhdistymisellä on muita, välittömämpiä vaikutuksia ajatteluun. On mahdotonta liioitella esimerkiksi kansainvälisen massaturismin aiheuttamaa muutosta globaaliin tietoisuuteen. Silti vieläkin suurempia ovat olleet seuraukset valtavista muuttoliikkeistä, jotka ovat tapahtuneet Bábin ilmoituksen jälkeen puolentoista vuosisadan aikana. Miljoonat vainoja paenneet pakolaiset ovat pyyhkäisseet hyökyaaltojen tavoin edestakaisin etenkin Euroopan, Afrikan ja Aasian maanosien yli. Kaiken tämän kuohunnan tuottaman kärsimyksen keskellä voi havaita maailman rotujen ja kulttuurien vähittäisen integroitumisen yhden maailmanlaajuisen kotimaan kansalaiskunnaksi. Näin kaikenlaiset ihmiset ovat altistuneet sellaisten ihmisten kulttuureille ja tavoille, joista heidän esivanhempansa tiesivät vain vähän tai ei mitään, innoittaen väijäämättömästi etsimään mielekkyyttä.

On mahdotonta kuvitella, kuinka toisenlainen viimeksi kuluneen puolentoista vuosisadan historia olisi ollut, mikäli joku niistä vallanpitäjistä, joille Bahá’u’lláh osoitti kirjelmänsä, olisi hetkenkään pohdiskellut todellisuuskäsitystä, jota tukivat sen Laatijan moraalinen pätevyys – pätevyys, jollaista he väittivät pitävänsä mitä korkeimmassa arvossa. Eittämättä jokaiselle bahá’ille on aivan selvää, että tuosta laiminlyönnistä huolimatta Bahá’u’lláhin sanomassa julistetut muutokset ovat vastustamattomasti toteutumassa. Yhdessä koettujen oivallusten ja yhdessä koettujen koettelemusten kautta erilaisia kulttuureja edustavat kansat joutuvat kasvatusten yhteisen ihmisyytensä kanssa, joka piilee kuvitteellisten identiteettierojen pinnan alla. Siitä riippumatta, vastustetaanko sitä itsepäisesti kuten joissakin yhteiskunnissa tai toivotetaanko tervetulleeksi vapautuksena merkityksettömistä ja tukahduttavista rajoitteista, tietoisuus siitä, että maapallon asukkaat ovat todellakin ”yhden puun lehtiä”^④, on vähitellen tulossa perusteeksi, jolla ihmiskunnan kollektiivisia ponnisteluja nykyisin arvioidaan.

Pettyminen materialismin varmuuksiin ja inhimillisen kokemuksen kasvava globaalistuminen vahvistavat toisiaan virittäessään kaipuuta olemassaolon tarkoituksen ymmärtämiseen. Perusarvoja kyseenalaistetaan, nurkkakuntaisista sitoumuksista luovutaan, aiemmin mahdottomina pidettyjä vaatimuksia hyväksytään. Juuri tätä maailmanlaajuista mullistusta, Bahá'u'lláh selittää, entisaikain uskontojen kirjoitukset ovat kuvailleet ”ylösnousemuksen päivänä”: ”Kutsu on kajahtanut, ja ihmiset ovat astuneet ulos haudoistansa ja ylösnoustessaan he katselevat kummeksien ympärilleen.”^⑤ Kaikesta sekaannuksesta ja kärsimyksestä huolimatta tämä prosessi on olennaisesti henkinen: ”Kaikkiarmiaan henkäys on huokunut ja sielut on herätetty kuolleista kehojensa kirstuissa.”^⑥

Kautta historian henkisen kasvun virittäjinä ovat toimineet suuret uskonnot. Ihmiskunnan enemmistölle kunkin näiden uskonjärjestelmien kirjoitukset ovat olleet Bahá'u'lláhin sanoin ”Jumalan kaupunki”^⑦, tietoisuuden kokonaan valtaava tiedon lähde, joka on niin vakuuttava, että suo vilpittömälle ”uuden näön, uuden kuulon, uuden sydämen ja uuden mielen”^⑧. Laaja kirjallisuus, jota kaikki uskontokulttuurit ovat rikastuttaneet, on kirjannut muistiin etsijäsukupolvien kertomat uskonnolliset kokemukset. Vuosituhansien vieressä niiden elämä, jotka vastasivat Jumaluuden kutsuun, on innoittanut huimaaviin saavutuksiin musiikissa, arkkitehtuurissa ja muissa taiteissa, loputtomasti heijastellen sielun kokemusta miljoonille uskontovereilleen. Mikään muu voima maailmassa ei ole kyennyt vetoamaan ihmisissä samankaltaisiin sankaruuden, uhrautumisen ja itsekurin ominaisuuksiin. Yhteiskunnallisella tasolla niistä johdetut moraaliset periaatteet on yhä uudelleen tulkittu yleisiksi lakijärjestelmiksi, jotka vuorostaan säätelevät ja ylevöittävät ihmissuhteita. Tästä näkökulmasta suuret uskonnot on nähtävä sivistysprosessin liikkeellepanevana voimana. Toisin väittäminen olisi historian todisteiden kiistämistä.

Miksi sitten tämä äärettömän rikas perintö ei toimi päänäyttämönä nykypäivän henkisen etsinnän heräämiselle? Sivussa valtavirrasta tehdään kyllä aitoja yrityksiä uudenaikaistaa opetuksia, jotka olivat alkuna kullekin uskonnolle, toivossa lisätä niiden vetovoimaa, mutta suurin osa merkityksen etsinnästä on hajanaista, yksilökeskeistä ja yhteensovittamatonta luonteeltaan. Kirjoitukset eivät ole muuttuneet eivätkä niiden sisältämät moraaliset periaatteet kadottaneet mitään sitovuudestaan. Kukaan, joka vilpittömästi esittää kysymyksiä Taivaalle, ei voi olla löytämättä vastauksen ääntä Psalmeissa tai Upanišadeissa. Jokainen, jolla on jotain kosketusta tämän aineellisen todellisuuden tuolla puolen olevaan Todellisuuteen, liikuttuu sydäntänsä myöten niistä sanoista, joilla Jeesus tai Buddha niin koskettavasti sitä kuvailee. Qur'anin* apokalyptiset näyt tarjoavat yhä lukijoilleen vakuuttavaa aineistoa siitä, että oikeudenmukaisuuden toteutuminen on keskeistä Jumalan tahdolle. Eivätkä sankarien ja pyhimysten elämäkerrat olennaisilta osin ole tänä päivänä yhtään vähemmän merkityksellisiä kuin silloin, kun nuo elämät elettiin vuosisatoja sitten. Tämän vuoksi monille uskonnollisille ihmisille nykyisen kulttuurikriisin kaikkein tuskallisin piirre onkin se, että totuuden etsintä ei ole luottavaisesti suuntautunut uskonnon tutuille ja turvallisille urille.

Ongelma on tietysti kaksijakoinen. Järjellinen sielu ei oleskele ainoastaan omassa yksityisyydessään vaan on aktiivinen osallistuja sosiaalisessa järjestelmässä. Vaikka suurten uskontojen tuomat totuudet ovat yhä totta, kahdennellakymmenennelläensimmäisellä vuosisadalla elävän ihmisen arkinen kokemuspiiri on käsittämättömän etäällä siitä, minkä hän olisi tuntenut aikana, jolloin tämä opastus ilmoitettiin. Demokraattinen päätöksenteko on oleellisesti muuttanut yksilön suhdetta auktoriteetteihin. Yhä itsevarmemmin ja menestyksekkäämmin naiset oikeutetusti vaativat oikeuttaan täyteen tasa-arvoon miesten kanssa. Tieteen ja tekniikan vallankumoukset eivät muuta

ainoastaan yhteiskunnan toimintaa vaan myös käsityksiä siitä ja koko olemassaolosta. Yleinen oppivelvollisuus ja uusien luovuuden alojen räjähdysmäinen kasvu raivaavat tietä näkemyksille, jotka lisäävät sosiaalista liikkuvuutta ja integraatiota, sekä luovat mahdollisuuksia, joita lain suoja kannustaa kansalaisia hyödyntämään täysipainoisesti. Kantasolututkimus, ydinvoima, seksuaalinen identiteetti, luonnon kuormittaminen ja vaurauden käyttö johtavat vähintäänkin yhteiskunnallisiin kysymyksenasetteluihin, joilla ei ole ennakkotapauksia. Nämä ja lukemattomat muut ihmisten elämän kaikkiin osa-alueisiin vaikuttaneet muutokset ovat tuottaneet uudenlaisen maailman, jossa niin yhteiskunta kuin sen jäsenetkin joutuvat päivittäin tekemään tärkeitä valintoja. Se, mikä ei ole muuttunut, on väistämätön velvoite tehdä tällaisia valintoja - hyvässä tai pahassa. Juuri tässä nykyisen kriisin henkinen luonne kirkastuu täysin, sillä suurin osa vaadituista päätöksistä ei ole vain käytännöllisiä vaan moraalisia. Siten pettyminen perinteiseen uskonnollisuuteen on suureksi osaksi ollut väistämätön seuraus kyvyttömyydestä löytää siitä opastusta, jota tarvitaan elämään modernissa maailmassa, menestyksellisesti ja luottavaisesti.

Toinen este perittyjen uskonoppien uudelle nousulle vastaukseksi ihmiskunnan henkiseen kaipuuseen koostuu edellä mainitun globaalin integraation vaikutuksista. Kaikkialla planeetallamme tietyssä uskonnollisessa viitekehyksessä kasvatetut ihmiset huomaavat äkkiä joutuneensa kasvotusten toisten kanssa, joiden uskomukset ja tavat vaikuttavat ensisilmäyksellä yhteensovittamattomilta heidän omiensa kanssa. Erot usein johtavat puolustuskannalle asettumiseen, kyteviin kaunoihin ja avoimeen konfliktiin. Monissa tapauksissa seurauksena on kuitenkin perityn uskonopin uudelleenarviointi ja pyrkimys löytää yhteisiä arvoja. Erilaisten uskontojen välisten toimintojen kannatus pohjautuneekin paljolti tällaiseen suhtautumiseen suuren yleisön taholta. Väistämättä tällaiset suuntaukset saavat kyseenalaistamaan sellaiset uskonnolliset opit, jotka ehkäisevät kanssakäymistä ja ymmärtämystä. Jos ihmiset, joiden uskomukset näyttäivät olennaisesti toisenlaisilta kuin omat, siitä huolimatta elävät moraalisesti oikein ja herättävät kunnioitusta, mikä siis tekee oman uskon paremmaksi kuin heidän? Vaihtoehtoisesti, jos kaikilla suurilla uskonnoilla on joitakin yhteisiä perusarvoja, eikö lahkolainen nurkkakuntaisuus pelkästään vahvista ei-toivottuja esteitä yksilön ja hänen lähimmäistensä välillä?

Harvat niistä, jotka ovat mitenkään objektiivisesti perehtyneet tähän aiheeseen, ovat taipuvaisia sen vuoksi turvautumaan harhaan, että jokin vakiintuneista entisajan uskonnollisista järjestelmistä voisi omaksua ylimmän oppaan roolin johdattamaan ihmiskuntaa nykyajan ongelmassa, tuskinpa edes siinä epätodennäköisessä tapauksessa, että sen keskenään kiistelevät lahkot liittoutuisivat yhteen tässä tarkoituksessa. Jokainen niistä, joita maailma pitää itsenäisinä uskontoina, on valettu arvovaltaisten kirjoitustensa ja historiansa muottiin. Koska se ei voi luoda uudelleen uskonoppiaan tavalla, joka saisi oikeutuksensa Perustajansa arvovaltaisista sanoista, se ei myöskään voi perusteellisesti vastata yhteiskunnallisen ja älyllisen evoluution tuomiin moninaisiin kysymyksiin. Vaikka tämä voi tuntua ahdistavalta monien mielestä, se ei ole enempää kuin evoluutioprosessin ominaispiirre. Pyrkimykset peruuttaa väkisin kehityksen suunta johtaisivat vieläkin suurempaan pettymykseen yleensä uskontoon ja kiihottaisivat lahkolaista riitelyä.

Pulma on paitsi keinotekoinen myös itse aiheutettu. Maailmanjärjestys, mikäli sitä voidaan sellaiseksi kuvailla, jonka puitteissa bahá'ít nykyisin harjoittavat Bahá'u'lláhin sanoman jakamistyötä, on rakennelma, jonka väärinkäsitykset sekä ihmisluonnosta että yhteiskunnallisesta evoluutiosta ovat niin perustavanlaatuisia, että ne ovat vakava este kaikkein älykkäimmille ja hyvántahtoisimmillekin

pyrkimyksille kehittää ihmistä. Etenkin tämä pätee siihen sekaannukseen, joka ympäröi uskontoaiheen lähes kaikkia näkökohtia. Vastataksaan riittävästi lähimmäistensä henkisiin tarpeisiin bahá'iden on hankittava syvälinen ymmärtämys tähän liittyvistä ongelmista. Tämän haasteen edellyttämää mielikuvituksen ponnistusta voidaan arvostaa sen ohjeen perusteella, joka ehkäpä on useimmin ja kiihkeimmin toistettu kehoitus heidän Uskonsa kirjoituksissa: ”mietiskele”, ”ajattele” ja ”pohdi”.

Kansanomaisessa puheessa on itsestäänselvyys, että ”uskonnolla” tarkoitetaan nykyisin olemassa olevien lahkojen moninaisuutta. Ei ole yllättävää, että toisissa piireissä tuollainen katsomus heti herättää vastalauseita: uskonnolla tarkoitetaan tästä tai tuota historian suurista, itsenäisistä uskomusjärjestelmistä, jotka ovat muokanneet ja innoittaneet kokonaisia sivilisaatioita. Tämä mielipide puolestaan törmää väistämättömään kysymykseen, mistä nämä historialliset uskonnot ovat löydettävissä nykyajan maailmassa. Missä täsmällisesti ottaen ovat ”juutalaisuus”, ”buddhalaisuus”, ”kristinusko”, ”islám” ja muut, sillä ilmeisestikään niitä ei voida samastaa niiden sovittamattomasti riitelevien järjestöjen kanssa, jotka väittävät puhuvansa arvovallalla niiden nimissä? Eikä ongelma lopu tähän. Vielä yksi mahdollinen vastaus tähän kysymykseen on varmaankin, että uskonnolla tarkoitetaan pelkkää elämänasennetta, tietoisuutta suhteesta aineellisen olemassaolon ylittävään Todellisuuteen. Näin ymmärrettynä uskonto on yksityisen henkilön ominaisuus, kimmoke joka ei sovellu organisoitavaksi, yleisesti saavutettavissa oleva kokemus. Tällaisen lähestymistavan taas uskonnollisesti suuntautuneiden enemmistö näkisi olevan vailla itsekurin tuomaa arvovaltaa ja yhdistävää vaikutusta, jotka antavat uskonnolle merkitystä. Jotkut vastalauseen esittäjät väittäisivät jopa, että uskonto sitä vastoin merkitsee niiden elämäntyyliä, jotka heidän itsensä tavoin ovat omaksuneet ankarat päivittäisten rituaalien ja itsekieltämyksen ohjelmat kokonaan erillään muusta yhteiskunnasta. Se, mikä kaikille näille eriäville käsityksille on yhteistä, on se, missä määrin ihmistason tunnustetusti täysin ylittävä ilmiö on siitä huolimatta vähitellen vangittu ihmisen kekseliäisyyden käsitteelliseen rajallisuuteen, olipa se organisatorista, teologista, kokemuksellista tai ritualistista.

Bahá'u'lláhin opetukset raivaavat tätä epäjohdonmukaisten katsomusten viidakkoa ja niin tehdessään muotoilevat uudelleen monia totuuksia, jotka joko selvästi lausuttuina tai epäsuorasti ovat sisältyneet kaiken jumalallisen ilmoituksen ytimeen. Vaikka ei millään tavoin tyhjentävä selostus Hänen tarkoituksestansa, Bahá'u'lláh tekee selväksi, että yritykset sisällyttää tai kuvata Jumalan todellisuus katekismuksiin tai tunnustuskirjoihin ovat itsepetosta: ”Jokaiselle ymmärtäväiselle ja valaistuneelle sydämelle on selvää, että Jumala, tuntematon olemus, jumalallinen olento, on äärettömän korkealla kaikkien inhimillisten ominaisuuksien yläpuolella, sellaisten kuin ruumiillinen olemassaolo, yleneminen ja aleneminen, kehittyminen ja taantuminen. Kaukana on hänen kirkkaudestansa, että ihmiskieli kykenisi riittävästi hänen ylistystänsä lausumaan tahi ihmissydän tajuamaan hänen luotaamatonta salaisuuttansa.”^⑨ Välineenä, jonka kautta kaiken Luoja on vuorovaikutuksessa alati kehittyvän luomakuntansa kanssa, ovat profeetalliset Hahmot, jotka ilmentävät saavuttamattoman Jumaluuden ominaisuuksia: ”Koska Ikiaikaisen tuntemuksen ovi näin on kaikkien olentojen edessä suljettu, tuo mittaamattoman armon Alkulähde on - - saattanut nuo loistavat Pyhyiden helmet ihmistemppelin jalossa hahmossa hengen valtakunnasta ilmaantumaan ja näkyvästi ilmestymään kaikille ihmisille, jotta he voisivat maailmalle julistaa muuttumattoman Olennon salaisuuksia ja kertoa Hänen katoamattoman Olemuksensa arvoituksia.”^⑩

Rohjeta arviomaan Jumalan Sanansaattajia korottaen yhtä toisen yläpuolelle olisi periksi antamista harhalle, että Ikuinen ja Kaikenkäsittävä voidaan alistaa ihmisen mielihaluja oikuille. ”Sinulle on selvää ja ilmeistä”, ovat Bahá’u’lláh’in täsmälliset sanat, ”että kaikki Profeetat ovat Jumalan Asian Temppeleitä, jotka ovat ilmestyneet erilaisiin asuihin verhoutuneina. Jos tutkit tarkkaavaisin silmin, näet Heidän kaikkien asustavan samassa pyhätössä, liitelevän samassa taivaassa, istuvan samalla valtaistuimella, lausuvan samoja sanoja ja julistavan samaa Uskoa.”⁽¹¹⁾ Lisäksi kuvitelma, että näiden ainutlaatuisten Olentojen olemusta voidaan – tai tarvitsee – pelkistää fyysisestä kokemuspiiristä lainattujen teorioiden puitteisiin, on yhtä julkea. Se, mitä ”Jumalan tuntemisella” tarkoitetaan, Bahá’u’lláh selittää, on Jumalan Ilmaisijoiden tuntemista, sillä nämä paljastavat Hänen tahtonsa ja ominaisuutensa, ja juuri näin sielu pääsee läheiseen yhteyteen Luojaansa kanssa, joka muuten on kielen ja käsityskyvyn ulottumattomissa: ”Tunnustan”, on Bahá’u’lláh’in lausunto Jumalan Ilmaisijan asemasta, ” – että Sinun kauneutesi kautta Jumaloidun kauneuden peittänyt verho on poistettu ja Sinun kasvojesi kautta Kaivatun kasvot ovat loistaneet.”⁽¹²⁾

Näin käsitettynä uskonto herättää sielussa kykyjä, jotka muuten eivät ole kuviteltavissa. Siinä määrin kuin yksilö oppii hyötymään ajallensa annetun Jumalan ilmoituksen vaikutuksesta, hänen olemukseensa sisäistyvät yhä enemmän jumalallisen maailman ominaisuudet: ”Tämän Totuuden päivantähden opetusten kautta”, Bahá’u’lláh selittää, ”jokainen ihminen edistyy ja kehittyy, kunnes saavuttaa aseman, jossa voi ilmentää kaikkia oman olemuksensa sisimmälle todellisuudelle suotuja, vielä uinuvia voimia.”⁽¹³⁾ Kun ihmiskunnan tarkoitukseen sisältyy ”alati edistyvän sivistyksen”⁽¹⁴⁾ eteenpäin vieminen, vähäisin uskonnon omaamista ylivertaisista voimista ei ole sen kyky vapauttaa uskovat jopa ajankin rajoituksista ja virittää heidät uhrauksiin vuosisatojen päästä tulevien sukupolvien puolesta. Todellakin, koska sielu on kuolematon, sen herääminen todelliseen olemukseensa tekee sen kykeneväksi paitsi tässä maailmassa myös vielä suoranaistemmin tuonpuoleisissa maailmoissa palvelemaan evoluutioprosessia: ”Näiden sielujen sädehtimä valo”, Bahá’u’lláh vakuuttaa, ”on saanut aikaan maailman kehittymisen ja sen kansojen edistymisen. – – Kaikella on välttämättä oltava alkusyy, vaikutin, liikkeelle paneva voima. Nämä sielut ja irrottautumisen vertauskuvat ovat olleet ja tulevat vastakin olemaan olevaisuuden maailman tärkeimpänä liikevoimana.”⁽¹⁵⁾

Uskomisen on siten välttämätön ja tukahduttamaton tarve lajillamme, jota eräs vaikutusvaltainen nykyajattelijana on kuvaillut ”itsestään tietoiseksi tulleeksi evoluutioksi”⁽¹⁶⁾. Jos, kuten kahdennenkymmenennen vuosisadan tapahtumat tarjoavat murheellista ja vakuuttavaa todisteaineistoa, uskon luonnollinen ilmaus keinotekoisesti estetään, se keksii palvontakohteita, jotka keltavuorokeltaisuuden tai jopa ala-arvoisuudesta huolimatta voivat jossain määrin tyydyttää varmuuden kaipausta. Se on vaikutin, jota ei voi torjua.

Lyhyesti, kautta koko ilmoitusprosessin Se, joka on Lähteenä sille tietojärjestelmälle, jota me nimitämme uskonnoksi, osoittaa tuon järjestelmän rikkomattomuuden ja riippumattomuuden lahkolaisryhmittymien aiheuttamista ristiriitaisuuksista. Jokaisen Jumalan Ilmaisijan työllä on riippumattomuus ja arvovalta, joka on arvioimisen yläpuolella; se on myös yksi vaihe yhden ainoan Todellisuuden rajattomassa ilmitulossa. Koska Jumalan perättäisten ilmoitusten tarkoituksena on ihmiskunnan herättäminen kykyjensä ja velvollisuuksiensa omaksumiseen luomakunnan uskottuna, tuo prosessi ei ole vain yksinkertaista toistoa vaan se on edistynyt, ja sitä voidaan täysin arvostaa ainoastaan tästä näkökulmasta tarkasteltuna.

Missään mielessä bahá'ít eivät voi väittää käsittäneensä tänä varhaisena hetkenä enempää kuin vähäisen osan totuuksista ilmoituksessa, johon heidän Uskonsa perustuu. Esimerkiksi Asian evoluutioon viitaten Suojelija sanoi: ”Ainoa, mitä me voimme kohtuudella pyrkiä yrittämään, on ponnistella saadaksemme silmäyksen luvatus Aamunkoin ensisäteistä, joiden on ajan täytyessä syrjäytettävä ihmiskuntaa varjostava hämärä.”⁽¹⁷⁾ Sen lisäksi, että tämä tosio rohkaisee nöyryyteen, sen tulisi olla myös jatkuva muistutus siitä, että Bahá'u'lláh ei ole tuonut maailmaan uuden uskonnon toimimaan rinnakkain nykyajan moninaisten lahkolaisjärjestöjen kanssa. Pikemminkin Hän on muotoillut uudelleen koko käsityksen uskonnosta päätehtävänä tietoisuuden kehityksessä. Samoin kuin ihmisrotu kaikessa moninaisuudessaan on yksi laji, samoin väliintulo, jolla Jumala jalostaa tuossa lajissa uinuvia mielen ja sydämen ominaisuuksia, on yksi prosessi. Sen sankarit ja pyhimykset ovat kamppailun kaikkien vaiheiden sankareita ja pyhimyksiä; sen menestykset kaikkien vaiheiden menestyksiä. Tätä mittapuuta Mestarin elämä ja työ ilmensivät, ja nykyisin sitä edustaa bahá'í-yhteisö, josta on tullut perillinen ihmiskunnan koko henkisel perinnölle – perinnölle, joka on yhtäläisesti maailman kaikkein kansojen ulottuvilla.

Kertautuva todiste Jumalan olemassaolosta onkin siis, että aikojen alusta asti Hän on toistuvasti ilmaissut Itsensä. Laajemmassa mielessä, kuten Bahá'u'lláh selittää, ihmiskunnan uskontohistorian mahtava epos edustaa täyttymystä ”Liitossa”, ikuisessa lupauksessa, jonka mukaisesti Jumala, kaiken Luoja, vakuuttaa lähettävänsä ihmisrodulle pettämätöntä ohjaustaan, mikä on olennaista sen henkisel ja moraalisel kehitykselle, ja kehottaa sitä sisäistämään ja ilmentämään näitä arvoja. Jokainen on vapaa kiistämään, mikäli näin tahtoo, tämän tai tuon Jumalan Sanansaattajan ainutlaatuinen vaikutus, tulkitsemalla todistusaineistoa historismin kehityso pillisin perustein, mutta sellaisesta spekulatiosta ei ole mitään hyötyä selitettäessä kehityskulkuja, jotka ovat mullistaneet ajattelua ja tuottaneet sosiaalisen evoluution kannalta ratkaisevan tärkeitä muutoksia ihmisuhteissa. Jumalan Ilmaisijat ovat ilmaantuneet niin harvoin, että tunnetut tapaukset voidaan laskea sormilla, ja heistä jokainen on yksiselitteisesti esittänyt opetustensa arvovallan ja heistä jokainen on aikaansaanut sivistystä edistävän vaikutuksen verrattomasti suuremmissa määrin kuin mikään muu ilmiö historiassa. ”Ajattele hetkeä, jona Jumalan ylhäisin Ilmaisija itsensä ihmisille paljastaa”, Bahá'u'lláh korostaa: AEnnen kuin tuo hetki koittaa, on Ikiaikainen olento, jota ihmiset eivät vielä tunne ja joka ei vielä ole Jumalan sanaa ilmoittanut, Itse kaiken tietävä maailmassa, jossa ainutkaan ihminen ei Hänestä tiedä. Hän on totisesti Luoja ilman luomakuntaa.”⁽¹⁸⁾

Tavallisimmin esitetty vastalause edellä esiteltyä uskontokäsitystä vastaan on väite, että ilmoitususkontojen väliset erot ovat niin perustavanlaatuisia, että niiden esittäminen yhden yhtenäisen totuusjärjestelmän vaiheina tai piirteinä rikkoo tosiasioita. Kun otetaan huomioon uskonnon luonteen ympärillä vallitseva sekaannus, tällainen reaktio on ymmärrettävä. Pääasia on kuitenkin, että tuollainen vastalause kutsuu bahá'ít asettamaan tässä tarkastellut periaatteet yksiselitteisemmin Bahá'u'lláhin kirjoituksissaan tarjoamaan evolutiiviseen asiayhteyteen.

Mainitut erot kuuluvat joko käytäntöjen tai oppien piiriin, ja nämä kumpikin esitetään asiankuuluvien kirjoitusten tarkoittamaksi merkitykseksi. Henkilökohtaista elämää hallitsevien uskonnollisten tapojen tapauksessa, on hyödyllistä tarkastella aihetta materiaalisen elämän vertailukelpoisten piirteiden taustaa vasten. On mitä epätodennäköisintä, että erilaisuutta hygieniassa, pukeutumisessa, lääkinnässä, ruokavaliossa, liikenteessä, sodankäynnissä, rakentamisessa tai taloudellisessa toiminnassa, vaikka kuinka silmiinpistävää, enää vakavissaan

esitettäisiin sen teorian tueksi, että ihmiskunta ei itse asiassa muodosta yhtenäistä kansaa, yhtä ja ainutlaatuista. Aina kahdennenkymmenennen vuosisadan alkuun asti tällaiset yksinkertaistavat perustelut olivat tavanomaisia, mutta historiallinen ja antropologinen tutkimus tarjoaa nykyisin saumattoman näköalan kulttuurievoluution kulkuun, minkä kautta nämä ja lukemattomat muut ihmisen luovuuden ilmaukset tulivat olevaisiksi, välitettiin sukupolvelta toiselle peräjäkeen, kävivät läpi asteittaisia muodonmuutoksia ja usein levisivät rikastaen siten kansojen elämää myös kaukaisissa maissa. Se, että nykypäivän yhteiskunnat edustavat tuollaisten ilmiöiden laajaa kirjoa, ei sen vuoksi millään tavalla määrittele kyseisten kansojen pysyvää ja peruuttamatonta identiteettiä vaan ainoastaan määrittelee sen vaiheen, jonka läpi tietyt ryhmät ovat - tai ainakin hiljattain olivat - kulkemassa. Joka tapauksessa kaikki tällaiset kulttuuriset ilmaukset ovat nyt muutoksen tilassa planetaarisen yhdentymiskehityksen paineiden seurauksena.

Samankaltainen evoluutioprosessi, Bahá'u'lláh viittaa, on luonnehtinut ihmiskunnan uskonnollista elämää. Määräävä ero piilee tässä tosiossa: sen sijaan, että ne olisivat yksinkertaisesti sattumia historian jatkuvassa yrityksen ja erehdyksen menetelmässä, nuo normit säädettiin kussakin tapauksessa yksiselitteisesti yhden tai toisen jumalallisen ilmoituksen olennaisina piirteinä, ja sisällyttämällä ne kirjoituksiin niiden loukkaamattomuutta pidettiin yllä tunnontarkasti yli vuosisatojen ajan. Vaikka kunkin käyttäytymissäännösten tietyt piirteet vähitellen täyttivät tarkoituksensa ja jäivät aikanaan varjoon, kun sosiaalisen evoluution prosessi toi toisenlaiset asiat etusijalle, itse säännöstö ei menettänyt mitään arvovalloistaan, inhimillisen edistyksen pitkän vaiheen aikana, jossa sillä oli elintärkeä rooli käyttäytymisen ja asenteiden koulumisessa. ”Nämä periaatteet ja lait, nämä lujasti vakiintuneet ja mahtavat järjestelmät”, Bahá'u'lláh vakuuttaa, ”ovat samasta Lähteestä syntyneet ja saman Valon säteitä. Niiden keskinäiset eroavuudet on käsitettävä niiden julistamisajankohtien erilaisista tarpeista johtuviksi.”⁽¹⁹⁾

Siten väite, että eroavuudet säännöissä, uskonnollisissa menoissa ja muissa käytännöissä muodostaisivat millään tavalla merkitsevän vastalauseen idealle ilmoitususkontojen olennaisesta ykseydestä, jättää oivaltamatta sen tarkoituksen, jota nämä määräykset palvelivat. Vielä vakavammin, se jättää oivaltamatta perustavanlaatuisen eron uskonnon tehtävän ikuisten ja tilapäisten piirteiden välillä. Uskonnon olennainen sanoma on pysyvä. Se on Bahá'u'lláhin sanoin ”Jumalan muuttumaton usko, ikuinen menneisyys, ikuinen tulevaisuus”⁽²⁰⁾. Sen rooli tienraivaajana, jotta sielu voisi asettua yhä kypsempään suhteeseen Luojaansa kanssa - ja kun se suo sille yhä suuremman moraalisen itsenäisyyden hillitsemällä ihmisluonnon eläimellisiä impulsseja - ei ole lainkaan yhteensovittamaton sen antaman tukiohjauksen kanssa, joka edistää sivistyksen rakentamisprosessia.

Jatkuvan ilmoituksen käsite asettaa perimmäisen painotuksen Jumalan ilmoituksen tunnistamiselle sen ilmaantuessa. Ihmiskunnan valtaenemmistön epäonnistuminen tässä mielessä on, yhä uudelleen, tuominut kokonaisia väestöjä säännösten ja käytäntöjen ritualistiseen toistamiseen pitkään sen jälkeen, kun nämä olivat täyttäneet tehtävänsä ja nyt pelkästään ehkäisevät moraalista edistystä. Surullista kyllä, tänä päivänä tuohon epäonnistumiseen liittyvä seuraus on ollut uskonnon muuttuminen yhdentekeväksi. Täsmälleen siinä kollektiivisen kehityksensä pisteessä, missä ihmiskunta alkoi ponnistella modernismin haasteiden kanssa, sen henkinen voimavara, johon se oli pääosin tukeutunut moraalisen rohkeuden ja valistuksen saamiseksi, oli nopeasti tulossa pilkanalaiseksi - ensin niillä tasoilla, joilla päätettiin, mihin suuntaan yhteiskunnan tulisi kulkea, ja vähitellen yhä laajemmissa valtaväestön piireissä. Siten ei ole syytä yllättyä, että tämä kaikkein tuhoisin ihmisten luottamuksen kärsimistä monista petoksista tuli aikanaan murentamaan itse uskon

perustuksia. Niinpä Bahá'u'lláh toistuvasti kehottaa lukijoitaan ajattelemaan syvällisesti ja ottamaan oppia näistä toistuvista epäonnistumisista: ”Mieti hetken ja pohdi sitä, mikä on ollut syynä tuollaiseen kieltämiseen Y?”⁽²¹⁾ ”Mikä olisi voinut aiheuttaa moisen kieltämisen ja torjumisen - -?”⁽²²⁾ ”Mikä olisi voinut saada aikaan moista erimielisyyttä - -?”⁽²³⁾ ”Pohdi, mikä olisi saattanut olla vaikuttimena - -?”⁽²⁴⁾

Vieläkin vahingollisempi uskonnolliselle ymmärrykselle on ollut teologinen ylimielisyys. Uskonnon lahkolaisen menneisyyden itsepintainen piirre on ollut papiston hallitseva rooli. Sellaisten uskonnollisten tekstien puuttuessa, jotka määrittäisivät kiistattomasti institutionaalisen auktoriteetin, pappiseliitit onnistuivat anastamaan itselleen yksinomaisen vallan tulkita Jumalan tarkoitusperiä. Vaikka heidän motiivinsa olivat moninaiset, traagisena seurauksena on ollut innoituksen virran patoaminen, itsenäisen älyllisen toiminnan lannistaminen, huomion kiinnittäminen muotomenojen yksityiskohtiin sekä liian usein vihamielisyyden ja ennakkoluulon lietsominen niitä kohtaan, jotka seuraavat muuta lahkolaistolkua kuin itsensä nimittäneet hengelliset johtajat. Joskaan mikään ei voinut estää jumalallisen väliintulon luovaa voimaa jatkamasta työtään tietoisuuden vähittäisessä kohottamisessa, tällaiset keinotekoisesti keksityt esteet yhä enemmän rajoittivat sitä, mitä kunakin aikakautena olisi voitu saavuttaa.

Ajan kuluessa teologia onnistui rakentamaan jokaisen suuren uskonnon ytimeen auktoriteetin, joka oli rinnakkainen ja hengeltään jopa vihamielinen ilmoitetuille opetuksille, joille kyseinen traditio perustui. Jeesuksen tuttu vertaus pellolle siementä kylväneestä maanomistajasta liittyy sekä itse aiheeseen että sen seuraamukseen nykyajankin kannalta: ”Mutta kun kaikki nukkuivat, hänen vihamiehensä tuli, kylvi vehnän sekaan rikkaviljaa ja meni pois.”⁽²⁵⁾ Kun hänen renkinsä tarjoutuivat kitkemään ne pois, tilallinen vastasi: ”En. Te voitte rikkaviljaa kootessanne nyhtää sen mukana vehnäkin. Antakaa niiden kasvaa yhdessä elonkorjuuseen asti. Kun sen aika tulee, minä sanon korjuuväelle: Kootkaa ensin rikkavilja ja sitokaa se kimpuiksi, että se poltettaisiin. Mutta vehnä korjatkaa aittaani.”⁽²⁶⁾ Kauttaaltaan sivuillansa Qur’án kohdistaa ankarimman tuomionsa tämän kilpailevan johtoaseman aiheuttamalle henkisellemme vahingolle: ”Sano: Herrani totisesti kieltämiä ovat häpeälliset teot, olivatpa ne avoimia tahi salaisia, synnit ja rikkomukset totuutta tai järkeä vastaan, vertaisten asettaminen Jumalalle, mille hän ei ole antanut mitään oikeutusta, sekä Jumalasta sellaisen puhuminen, mistä te ette mitään tiedä.”⁽²⁷⁾ Modernille mielelle on suurinta ironiaa, että teologien sukupolvet, joiden määräysvalta uskontoon nähden muodostaa täsmälleen näissä teksteissä niin voimallisesti tuomitun petoksen, yrittävät käyttää juuri tätä varoitusta aseena tukahduttaakseen vastalauseet heidän suorittamaansa jumalallisen vallan anastusta vastaan.

Tämän seurauksena jokainen uusi vaihe henkisen totuuden jatkuvassa ilmoituksessa jäähmettyi aikaansa sekä kirjaimellisten kuvitelmien ja tulkintojen kirjoon, joista monet oli lainailtu moraalisesti tyhjentyneistä kulttuureista. Mikä tahansa niiden arvo oli ollutkin tietoisuuden evoluution varhaisvaiheissa, käsitykset fyysisestä ylösnousemuksesta, lihallisten riemujen paratiisista, reinkarnaatiosta, panteistisista ihmeistä ja vastaavista pystyttävät erillisyyden ja ristiriidan muurit tänä aikana, kun maapallosta on sananmukaisesti tullut yksi kotimaa ja kun ihmisten on opittava mieltämään itsensä sen kansalaisiksi. Tässä asiayhteydessä on helppoa arvostaa Bahá'u'lláhin kiihkeitä varoituksia esteistä, joita dogmaattinen teologia asettaa etsijöiden polulle näiden pyrkiessä ymmärtämään Jumalan tahdon: ”Älkää punnitko Jumalan kirjaa niiden mittapuiden ja tieteiden mukaan, jotka ovat vallitsevina keskuudessanne, sillä Kirja itse on ihmisten keskuuteen pantu virheetön vaaka.”⁽²⁸⁾ Kirjelmässään paavi Pius IX:lle Hän neuvoa tätä, että Jumala on tänä päivänä

”pannut talteen – oikeudenmukaisuuden astioihin” kaiken, mikä uskonnossa on kestävää ja ”viskannut tuleen sen, mikä sinne kuuluu.”⁽²⁹⁾

Vapautettuna niistä tiheiköistä, joilla teologia on ympäröinyt uskonnollisen ymmärryksen, mieli kykenee tutkiskelemaan tuttuja katkelmia kirjoituksista Bahá'u'lláhin silmin: ”Verraton on tämä päivä”, hän vakuuttaa, ”sillä se on kuin silmä menneisiin aikakausiin ja vuosisatoihin ja kuin valo aikain pimeyteen.”⁽³⁰⁾ Hätkähdyttävien havainto, joka on seurauksena tämä näkökulman hyödyntämisestä, on etenkin heprealaisten kirjoitusten, Raamatun ja Qur'anin läpäisevä tarkoituksen ja periaatteen ykseys, joskin sen kaikuja on aistittavissa maailman muidenkin uskontojen kirjoituksissa. Toistuvasti samat järjestystä luovat teemat nousevat esiin säännöksen, kehotuksen, kerronnan, symboliikan ja tulkinnan muotista, johon ne on valettu. Näistä perustavanlaatuisista totuuksista ehdottomasti tunnusomaisin on Jumalan ykseyden asteittainen ilmaiseminen ja painokas korostaminen – Jumalan, joka on luonut kaiken olevaisen niin ilmiöiden maailmassa kuin sen ylittävissä valtakunnissa. ”Minä olen Jumala”, Raamattu julistaa, ”eikä muuta jumalaa ole. Minä olen Jumala, ei kukaan ole minun vertaiseni.”⁽³¹⁾ Sama käsitys pönkittää myöhemmin Kristuksen ja Muhammadin opetuksia.

Ihmiskunta – maailman polttopiste, perillinen ja uskottu – on olemassa tunteakseen Luojaansa ja palvellakseen Hänen tarkoitustansa. Korkeimmassa ilmauksessaan ihmisen luontainen taipumus vastata tähän omaksuu palvelon muodon, kokosydämisen alistumisen tilan voimalle, joka tunnustetaan sellaisen kunnioituksen arvoiseksi. ”Ikuiselle kuninkaalle, kuolemattomalle, näkymättömälle ja ainoalle Jumalalle kunnia ja kirkkaus aina ja ikuisesti!”⁽³²⁾ Erottamaton kunnioituksen hengestä on sen ilmeneminen palvelemisena palvelemalla Jumalan tarkoitusta ihmiskunnalle. ”Sano: Kaikki armolahjat ovat Jumalan kädessä: Hän suo ne kenelle hän halajaa: ja Jumala huolehtii kaikista, ja Hän tietää kaikki asiat.”⁽³³⁾ Tämän ymmärryksen valossa ihmiskunnan velvollisuudet ovat selvät: ”Se ei ole oikeamielisyyttä, että te käännätte kasvonne itään tai länteen,”⁽³⁴⁾ Qur'an lausuu, ”vaan oikeamielisyyttä on Jumalaan uskominen – varallisuutenne käyttäminen rakkaudesta Häneen sukulaistenne, orpojen, puutteenalaisten, matkalaisten ja niiden hyväksi, jotka sitä pyytävät.”⁽³⁵⁾ ”Te olette maan suola,” Kristus lausuu niille, jotka vastaavat Hänen kutsuunsa. ”Te olette maan valo.”⁽³⁶⁾ Yhteenvetona teemasta, joka toistuu yhä uudelleen heprealaisten kirjoituksissa ja myöhemmin ilmenee jälleen Evankeliumissa ja Qur'anissa, profeetta Miika toteaa: ”Vain tätä Herra sinulta odottaa: tee sitä mikä on oikein, osoita rakkautta ja hyvyttä ja vaella valvoen, Jumalaasi kuunnellen.”⁽³⁷⁾

Näissä teksteissä on samaa yksimielisyyttä, että sielun kyky saavuttaa ymmärrys Luojaansa tarkoituksesta ei ole ainoastaan sen oman ponnistelun tuote vaan Jumaluuden väliintulot avaavat tuon mahdollisuuden. Siihen viittasi Jeesus lausueissaan muistettavan selkeästi: ”Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani.”⁽³⁸⁾ Kun tätä lausuntoa tarkkaillaan muuna kuin pelkkänä dogmaattisena haasteena muille vaiheille jumalallisen ohjauksen jatkuvassa prosessissa, on ilmeistä, että se on ilmoitususkonnon perustotuuden ilmaus: että pääsy olevaisuutta luovan ja ylläpitävän tuntemattoman Todellisuuden luo on mahdollista vain heräämällä tuosta valtakunnasta tulvivaan valoon. Yksi Qur'anin rakastetuimmista suurista ottaa esille tämän vertauksen: ”Jumala on taivaiden ja maan valo. – Valoa valkeudessa! Jumala johdattaa kenet tahtoo valoonsa.”⁽³⁹⁾ Heprealaisprofeettojen tapauksessa jumalallinen välittäjä, joka oli myöhemmin ilmenevä kristinuskossa Ihmisen poikana ja islámissa Jumalan kirjana, omaksui sitovan liiton

muodon, jonka Luoja solmi patriarkka ja profeetta Abrahamin kanssa: ”Minä pidän voimassa liiton sinun ja myös sinun jälkeläistesi kanssa, ikuisen liiton sukupolvesta toiseen, ja minä olen oleva sinun Jumalasi ja sinun jälkeläistesi Jumala.”⁽⁴⁰⁾

Käsitys Jumaluuden perättäisistä ilmoituksista näyttää epäsuorasti - ja useimmiten myös suoraan ilmaistuna - sisältyvän kaikkiin suuriin uskontoihin. Yksi sen varhaisimmista ja selkeimmistä ilmauksista on Bhagavad-Gitassa: ”Minä tulen ja menen ja tulen. Kun oikeamielisyys vähenee, oi Bharata! Kun pahuus on valloillaan, minä nousen, ajasta toiseen, ja otan näkyväsien hahmon ja liikun ihmisenä ihmisten kanssa, auttaen hyviä, torjuen pahuuden ja asettaen Hyveen takaisin istuimelleen.”

⁽⁴¹⁾ Tämä jatkuva draama muodostaa Raamatun perusrakenteen, jonka sisältämä kirjojen sarja selostaa paitsi Abrahamin ja Mooseksen - ”jonka kanssa Herra puhui kasvoista kasvoihin”⁽⁴²⁾ - lähetystehtävät myös vähäisempien profeettojen, jotka veivät eteenpäin ja vahvistivat prosessin päätekijöiden käynnistämää työtä. Samoin mikään riitaisan ja mielikuvituksellisen spekuloinnin määrä Jeesuksen täsmällisestä luonteesta ei onnistuisi erottamaan Hänen lähetystehtävänsä siitä uudistavasta vaikutuksesta sivistyksen kulkuun, joka Abrahamin ja Mooseksen työllä oli. Hän itse varoittaa, että niitä, jotka hylkäävät Hänen tuomansa sanoman, ei tule tuomitsemaan Hän vaan Mooses, ”johon olette panneet toivonne. Jos te uskoisitte Moosesta, uskoisitte myös minua - juuri minusta hän on kirjoittanut. Mutta kun te ette usko hänen kirjoituksiaan, kuinka voisitte uskoa minun puhuttani!”⁽⁴³⁾ Qur’ánin ilmoittamisen myötä Jumalan perättäisten sanansaattajien teemasta tulee keskeinen: ”Me uskomme Jumalaan ja Meille ja Abrahamille, Ismá’ilille, Iisakille, Jaakobille - - annettuun ilmoitukseen ja siihen, mikä annettiin Moosekselle ja Jeesukselle, sekä siihen, mikä annettiin (kaikille) profeetoille heidän Herransa tyköä. - -”⁽⁴⁴⁾

Tällaisten katkelmien myötämieliselle ja puolueettomalle lukijalle muodostuu oivallus uskonnon olennaisen ykseyden tajuaminen. Niinpä käsite ”islám” (kirjaimellisesti ”alistuminen” Jumalalle) ei tarkoita ainoastaan tuota Muḥammadin alkuunpanemaa Kaitselmuksen nimenomaista uskontojärjestelmää vaan, kuten Qur’ánin sanat tuovat eittämättömästi julki, uskontoa itsessään. Vaikka on oikein puhua kaikkien uskontojen ykseydestä, asiayhteyden ymmärtäminen on oleellista. Syvimmällä tasolla, kuten Bahá’u’lláh painottaa, on olemassa vain yksi uskonto. Uskonto on uskontoa samoin kuin tiede on tiedettä. Toinen havaitsee ja lausuu julki jumalallisen ilmoituksen kautta vaihteittain paljastettavat arvot; toinen on väline, jolla ihmismieli yhä täsmällisemmin tutkii ilmiöiden maailmaa ja kykenee vaikuttamaan siihen. Toinen määrittelee evoluutioprosessia palvelevat päämäärät; toinen avustaa niiden saavuttamisessa. Yhdessä ne muodostavat kaksinaisen tietojärjestelmän, joka ajaa sivistyksen etenemistä. Kumpaakin Mestari ylistää ”Totuuden auringon sädeloistona”⁽⁴⁵⁾.

Sen vuoksi on riittämätön tunnustus Mooseksen, Buddhan, Zarathustran, Jeesuksen ja Muḥammadin ainutlaatuiselle asemalle tai hindulaisten kirjoitukset innoittaneille perättäisille avataaroille, jos heidän työtään kuvaillaan erillisten uskontojen perustamisena. Pikemminkin on heidän arvonsa mukaista, kun heidät tunnustetaan historian henkisiksi Kasvattajiksi, sivilisaatioiden nousun liikkeellepanevinä voimina, joiden kautta tietoisuus on puhjennut kukoistukseen. ”Maailmassa hän oli,” Evankeliumi kuuluttaa, ”ja hänen kauttaan maailma oli saanut syntynsä - -.”⁽⁴⁶⁾ Se, että heidän persoonansa ovat herättäneet äärettömän paljon suurempaa kunnioitusta kuin muiden historiallisten hahmojen, heijastaa yritystä ilmaista muutoin sanoinkuvaamattomia tunteita, joita heidän toimintansa vuodattamat siunaukset herättivät miljoonien ihmisten sydämissä. Rakastaessaan heitä ihmiskunta on asteittain oppinut, mitä Jumalan rakastaminen tarkoittaa. Siihen ei ole muuta

todellista keinoa. Heille eivät ole kunniaksi kömpelöt yritykset vangita heidän luontonsa olennainen arvoitus inhimillisen kuvittelun keksimiin dogmeihin; sen sijaan heille on kunniaksi, kun sielu varauksetta alistaa tahtonsa heidän välittämälleen muuntavalle voimalle.

Sekaannus uskonnon roolista moraalisen tietoisuuden jalostamissa on yhtä ilmeinen tarkasteltaessa vallalla olevia käsityksiä sen vaikutuksesta yhteiskunnan muotoutumiseen. Kenties silmiinpistävin esimerkki on naiselle annettu alhaisempi asema useimmissa pyhissä teksteissä. Vaikka tästä seuranneet miesten nauttimat edut olivat epäilemättä tärkeä tekijä tällaisen käsityksen vakiintumisessa, moraalisen oikeutuksen antoi epäilemättä kansan ymmärrys itse kirjoitusten tarkoituksesta. Vain muutamien poikkeuksien nämä tekstit on osoitettu miehille, kun naisille annetaan tukea antava ja alistainen sekä uskonnollisessa että yhteiskunnallisessa elämässä. Surullista kyllä, tuollainen ymmärrys teki valitettavan helpoksi syyttää ensisijaisesti naisia laiminlyönneistä sukuvietin hillitsemisessä, joka on olennainen piirre moraalissa edistyksessä. Modernissa viitekehysessä tällaiset asenteet mielletään ilman muuta ennakkoluuloisiksi ja epäoikeudenmukaisiksi. Niissä yhteiskunnallisen kehityksen vaiheissa, joissa kaikki suuret uskonnot syntyivät, pyhiin kirjoituksiin sisältyvällä ohjauksella pyrittiin ensisijaisesti sivistämään niin pitkälle kuin mahdollista ihmisten välisiä suhteita, jotka olivat syntyneet hallitsemattomista historiallisista olosuhteista. Ei tarvita paljonkaan näkemystä sen ymmärtämiseksi, että pitäytyminen alkukantaisiin normeihin mitätöisi itse tarkoituksen uskonnon kärsivällisessä moraalitajun kasvattamisessa.

Vastaavanlaiset näkökannat ovat pätenneet yhteiskuntien välisissä suhteissa. Heprealaisten pitkä ja työläs valmistautuminen heiltä odotettuun tehtävään on esimerkki tähän liittyvien moraalisten haasteiden monimutkaisuudesta ja itsepintaisesta luonteesta. Jotta profeettojen edellyttämät henkiset ominaisuudet olisivat voineet viritä ja kukoistaa, epäjumalia palvovien naapurikulttuurien houkutus oli vastustettava kaikin keinoin. Pyhiin kirjoitusten kertomukset hyvin ansaituista rangaistuksista hallitsijoille ja alamaishenkilöille, jotka rikkoivat tätä periaatetta, ilmensivät sen tärkeyttä jumalalliselle tarkoitukselle. Jokseenkin samanlainen ongelma kehkeytyi Muhamman perustaman vastasyntyneen yhteisön ponnistellessa selvitäkseen pakanallisten arabiheimojen pyrkimyksistä sen tukahduttamiseksi - sekä hyökkääjiä yllyttäneessä raakalaismaisen julmuuden ja säälimättömän verikoston hengessä. Kellään historiallisiin yksityiskohtiin perehtyneellä ei ole vaikeuksia ymmärtää Qur'anin määräysten ankaruutta tämän aiheen tiimoilta. Vaikka juutalaisten ja kristittyjen monoteistisiä uskomuksia tuli kunnioittaa, epäjumalien palvonnan suhteen ei sallittu mitään kompromisseja. Suhteellisen lyhyessä ajassa tämä drakoninen valta oli kyennyt yhdistämään Arabian niemimaan heimot ja lähettämään tämä vastamuotoutunut yhteisö yli viideksisadaksi vuodeksi kohti moraalisia, älyllisiä, kulttuurisia ja taloudellisia saavutuksia, joiden levittäytymisen nopeutta ja laajuutta ei ole sitä ennen eikä sen jälkeen ylitetty. Historialla on taipumus olla ankara tuomari. Viime kädessä, sen antamassa tinkimättömässä näkymässä, seuraukset niille, jotka olisivat sokeasti tukahduttaneet tällaiset pyrkimykset jo kehdoissa, suhteutetaan aina niihin hyötyihin, jotka maailmalle kokonaisuutena koituivat Raamatun voitokkaasta näkemyksestä ihmisen mahdollisuuksiin ja islamilaisen sivistyksen nerouden mahdollistamista edistysaskelista.

Kiistanalaisimpia asioita, kun pyritään ymmärtämään yhteiskunnan evoluutiota kohti henkistä kypsyttää, on ollut rikoksen ja rangaistuksen kysymys. Useimpien pyhiin tekstien säätämät rangaistukset väkivallanteoista joko yhteishyvää tai toisten yksilöiden oikeuksia vastaan ovat yleensä olleet ankaria, joskin yksityiskohdiltaan ja aste-eroltaan toisistaan poikkeavia. Lisäksi ne monesti

ulottuivat sallimaan loukattujen osapuolten tai näiden perheenjäsenten koston väärintekijöille. Historian näkökulmasta voidaan kuitenkin kohtuudella kysyä, mitä muita vaihtoehtoja oli käytännössä olemassa. Kun yhteisöiltä ei puuttunut ainoastaan nykyaikaiset käyttäytymisen muovaamiseen tähtäävät ohjelmat vaan myös mahdollisuus turvautua sellaisiin pakkokeinoihin kuin vankiloihin ja poliisiin, uskonnon huolena oli iskostaa yleiseen tajuntaan pysyvästi sellaisen käyttäytymisen moraalinen tuomittavuus sekä käytännön seuraamukset, joka muuten olisi vienyt moraalisen tahdon pyrkimyksistä sosiaaliseen edistykseen. Edunsaajana on ollut koko sivilisaatio, ja olisi muuta kuin rehellistä olla myöntämättä tätä tosiota.

Näin on ollut kaikissa uskontojärjestelmissä, joiden alkuperästä on säilynyt kirjallisia tietoja. Kerjäläisyyden, orjuuden, itsevaltiuden, valloitusten, etnisten ennakkoluulojen ja muiden ei-toivottavien sosiaalisen vuorovaikutuksen muotojen on annettu rehoittaa - tai ne on jopa selväsanaisesti sallittu - kun uskonto pyrki saavuttamaan sellaisia käyttäytymisen uudistuksia, joiden katsottiin olevan välittömämmin olennaisia tietyissä sivistyksen etenemisen vaiheissa. Uskonnon tuomitseminen siksi, että jokin sen perättäisistä järjestelmistä ei puuttunut sosiaalisten vääryyksien koko kirjoon, olisi kaiken sen sivuuttamista, mitä on opittu ihmisen kehityksen luonteesta. Tällainen ajallisesta yhteydestä irrotettu ajattelu luo väistämättä myös vakavaa psykologista vajavuutta oman aikamme tarpeiden tajuamiselle ja kohtaamiselle.

Pulmana ei ole menneisyys vaan nykyajan vaatimukset. Ongelmia kehkeytyy, kun jonkin maailmanuskonnon kannattajat eivät osoittautu kykeneviksi erottelemaan uskonsa ikuisia ja tilapäisiä piirteitä sekä yrittävät pakottaa yhteiskunnalle sellaisia käyttäytymissäantöjä, jotka ovat jo kauan sitten täyttäneet tarkoituksensa. Tämä periaate on olennainen uskonnon yhteiskunnallisen roolin ymmärtämiseksi: ”Maailman tämän päivän vaivoihinsa tarvitsema parannus ei mitenkään voi olla sama, jota jokin myöhempi aikakausi kenties tarvitsee,” Bahá’u’lláh toteaa. ”Osoittakaa herpaantumaton kiinnostus oman aikamme ongelmiin ja keskittykää neuvottelemaan sen välttämättömistä tarpeista ja vaatimuksista.” (47)

Ihmisen kokemuspäiriin uuden aikakauden vaatimukset, joiden pariin Bahá’u’lláh haastoi yhdeksännentoista vuosisadan poliittiset ja uskonnolliset johtajat, ovat nyt kaikkialla heidän vallanperillistensä ja edistyksellisten ajattelijoiden yleisesti omaksumia, vähintäänkin ihanteina. Kahdenkymmenen vuosisadan tullessa päätökseen periaatteet, joita vain muutama vuosikymmen aiemmin oli pidetty haaveiluna ja toivottoman epäkäytännöllisinä, olivat tulleet keskeisiksi kansainvälisessä vuoropuhelussa. Tieteellisten tutkimustulosten ja vaikutusvaltaisten - usein avokätisesti rahoitettujen - komissioiden johtopäätösten myötävaikutuksella ne ohjailevat voimakkaiden viranomaisahojen työtä kansainvälisellä, kansallisella ja paikallisella tasolla. Runsas akateeminen kirjallisuus monilla kielillä on keskittynyt löytämään käytännöllisiä keinoja niiden toteuttamiseksi, ja nämä kehitysohjelmat voivat luottaa laajaan mediajulkisuuteen kaikissa maanosissa.

Valitettavasti useita näistä periaatteista myös yleisesti pilkataan, ei ainoastaan yhteiskuntarauhan tunnettujen vihollisten keskuudessa vaan myös piireissä, jotka väittävät olevansa niihin sitoutuneita. Puutetta ei ole vakuuttavista lausunnoista niiden merkityksestä vaan moraalisen vakaumuksen voimasta, joka voisi ne toteuttaa - voima, jonka ainoa todistetusti luotettava lähde on uskonnollinen usko. Niinkin myöhään kuin Bahá’u’lláhin oman lähetystehtävän syntyaikana uskonnollisella

auktoriteetilla oli yhä merkittävä määrä yhteiskunnallista vaikutusvaltaa. Kun kristillinen maailma oli rikkomaisillaan vuosituhtantien kyseenalaistamattoman vakaumuksensa ja puuttumaisillaan vihdoin orjuuden vääryyteen, varhaiset brittiläiset uudistajat pyrkivät vetoamaan raamatullisiin ihanteisiin. Myöhemmin Yhdysvaltain presidentti varoitti kantaaottavassa puheessaan koskien tämän kysymyksen keskeistä roolia Amerikan suuressa konfliktissa, että jos ”jokainen ruoskalla aiheutettu veritilikka joudutaan maksamaan miekan aiheuttamalla verenvuodatuksella, kuten kolmetuhatta vuotta sitten on sanottu, niin edelleenkin on sanottava ’Herran tuomiot ovat kaikkien aitoja ja oikeamielisiä’.”⁽⁴⁸⁾ Tuo aikakausi oli kuitenkin päättymäisillään. Toista maailmansotaa seuranneissa mullistuksissa edes niinkään vaikutusvaltainen hahmo kuin Mohandas Gandhi ei kyennyt samaan liikkeelle hindulaisuuden hengellistä voimaa tueksi ponnisteluissaan lahkojenvälisen väkivaltaisuuksien lopettamiseksi Intian niemimaalla. Eivätkä islamilaisen yhteisön johtajat olleet tässä suhteessa yhtään tehokkaampia. Kuten on ennustettu Qur’ánin vertauskuvallisessa näyssä ”Päivä jona Me käärimme taivaat kokoon kuin käärön,”⁽⁴⁹⁾ perinteisten uskontojen ennen niin eittämätön arvovalta on lakannut ohjailemasta ihmiskunnan yhteisöllisiä suhteita.

Juuri tässä asiayhteydessä nousevat arvoonsa Bahá’u’lláhin käyttämät kielikuvat Jumalan tahdosta uudelle ajalle: ”Älkää luulko, että Me olemme ilmoittanut teille pelkän lakikokoelman. Ei, vaan Me olemme mahdin ja voiman sormin murtanut valioviinin sinetin.”⁽⁵⁰⁾ Hänen ilmoituksensa kautta ihmisrodun kollektiivisen aikuistumisen edellyttämät periaatteet ovat saaneet sen ainoan voiman, joka kykenee ulottumaan ihmisen vaikuttimien juureen ja muuttamaan käyttäytymistä. Hänet tunnustaneille miesten ja naisten tasa-arvo ei ole sosiologinen olettaus vaan ihmisluontoa koskeva ilmoitettu totuus, jolla on seuraamuksia ihmissuhteiden jokaiseen piirteeseen. Sama pätee Hänen opetuksiinsa rodullisesta ykseydestä. Yleinen koulutus, ajattelun vapaus, ihmisoikeuksien vaaliminen, maapallon valtaviin luonnonvarojen mieltäminen koko ihmiskunnalle annettuna luottona, yhteiskunnan vastuu kansalaistensa hyvinvoinnista, tieteellisen tutkimuksen edistäminen, niinkin käytännöllinen periaate kuin kansainvälinen apukieli edistämään maailman kansojen yhdyntymistä - kaikille niille, jotka hyväksyvät Bahá’u’lláhin ilmoituksen nämä ja vastaavanlaiset säännökset ovat arovaltaan yhtä pakottavia kuin kirjoitusten määräykset epäjumalan palvontaa, varastamista ja väärän todistuksen antamista vastaan. Vaikkakin vihjauksia joidenkin suuntaan on havaittavissa varhemmissa pyhissä kirjoituksissa, niiden määrittelemisen ja säätämisen oli välttämättä odotettava, kunnes planeettamme monista aineksista koostuvien väestöjen oli mahdollista yhdessä alkaa tutkiskella omaa luontoaan yhtenä ihmisrotuna. Bahá’u’lláhin ilmoituksen tuoman henkisen kyvykkyyden myötä jumalallisten opetusten voidaan oivaltaa, ei erillisiksi periaatteiksi ja laeiksi, vaan yhden kaikenkattavan näkemyksen piirteiksi ihmiskunnan tulevaisuudesta, vallankumouksellinen tarkoitukseltaan ja huimaava avaamiltaan mahdollisuuksilta.

Erottamattomia näistä opetuksista ovat periaatteet, jotka käsittelevät ihmiskunnan kollektiivisten asioiden hallintoa. Usein lainattu katkelma Bahá’u’lláhin kirjelmästä kuningatar Viktorialle ilmaisee painokasta ylistystä demokraattisen ja perustuslaillisen hallituksen periaatteelle, mutta samalla se on vakava kehoitus, että tuon periaatteen on toimittava globaalin vastuun puitteissa, mikäli sen halutaan toteuttavan tarkoituksensa tänä aikakautena: ”Oi te kansan valitsevat edustajat kaikissa maissa! Neuvotelkaatte keskenänne kiinnittäen huomionne siihen, mikä on eduksi ihmiskunnalle ja parantaa sen oloja, jos lienette niitä, jotka asioita tunnollisesti tutkivat. Nähkää maailma ihmisruumiina, joka luomishetkellensä oli terve ja täydellinen, mutta jota ovat kohdanneet moninaisista syistä aiheutuvat vakavat vaivat ja sairaudet. Päiväksikään se ei saanut lievennystä; ei, vaan sen sairaus paheni pahenemistaan sen jouduttua sellaisten taitamattomien lääkärin hoitoon, jotka antoivat vapaan

vallan omille haluillensa ja ovat kohtalokkaasti erehtyneet. Ja jos jokin tämän ruumiin jäsenistä pätevän lääkärin hoidossa paranikin, jäivät toiset edelleen yhtä sairaiksi kuin ennenkin.”⁽⁵¹⁾ Muissa katkelmissa Bahá'u'lláh luettelee joitakin käytännön seuraamuksia. Maailman hallituksia kehoitetaan kutsumaan koolle kansainvälinen neuvotteluelin perustaksi, Suojelijan sanoin, ”maailman liittovaltiojärjestelmälle”⁽⁵²⁾, jolla on valta turvata sen valtiojäsenten autonomia ja alueet, ratkaista kansallisia ja alueellisia erimielisyyksiä sekä koordinoida globaalin kehityksen ohjelmia koko ihmisrodun hyväksi. On merkittävää, että Bahá'u'lláh määrää näin perustetulle järjestelmälle oikeuden tukahduttaa voimankäytöllä yhden valtion hyökkäys toista vastaan. Puhutellessaan aikansa hallitsijoita hän painottaa tuon toimenpiteen moraalista oikeutusta: ”Jos joku teistä tarttuu aseisiin toista vastaan, nouskaa kaikki häntä vastustamaan, sillä tämä ei ole muuta kuin eittämätöntä oikeutta.”⁽⁵³⁾

Voima, jonka avulla nämä päämäärät vaihteittain saavutetaan, on ykseys. Vaikka tämä on bahá'ille selviö, sen seuraamukset sivistyksen nykykriisin kannalta usein hukkuvat ajankohtaisessa keskustelussa. Vain harvat lienevät eri mieltä siitä, että ihmiskunnan terveyttä vaivaava vitsaus on epäykseys. Sen ilmentymät lamauttavat kaikkialla poliittisen tahdon, rampauttavat yhteistä pyrkimystä muutokseen sekä myrkyttävät kansa- ja uskontokuntien välisiä suhteita. Siten on kummallista, että ykseyttä pidetään päämääränä, joka voidaan saavuttaa kaukaisessa tulevaisuudessa, mikäli ollenkaan, kunhan joukko sosiaalisen, poliittisen, taloudellisen ja moraalisen elämän ongelmia on tavalla tai toisella saatu pois päiväjärjestyksestä. Kuitenkin nämä ovat olennaisesti itse ongelman oireita ja sivuvaikutuksia eivätkä sen perimmäinen syy. Miksi niin perustavanlaatuisesti käänteinen todellisuuskäsitys on tullut yleisesti omaksutuksi? Vastaus on oletetusti siinä, että aidon mielen ja sydämen ykseyden saavuttaminen kansojen kesken, joiden kokemukset ovat syvästi erilaiset, arvellaan olevan kokonaan yhteiskunnan olemassa olevien instituutioiden kyvyn ulottumattomissa. Vaikka tämä sanaton myöntymys on tervetullut edistysaskel verrattuna muutaman vuosikymmenen takaiseen ymmärrykseen sosiaalisista evoluutioprosesseista, siitä on vain hyvin rajallista käytännön apua vastatessamme haasteeseen.

Ykseys on ihmishengen tila. Kasvatus voi tukea ja vahvistaa sitä, samoin lainsäädäntökin, mutta ne voivat tehdä niin vasta, kun se kumpuaa esiin ja vakiinnuttaa itsensä yhteisöllisen elämän pakottavana voimana. Globaali älymystö, jonka käsitykset ovat pääosin muotoutuneet materialistisista todellisuuden väärinkäsityksistä, tarrautuu toiveeseen, että luovat sosiaaliset järjestelyt voivat poliittisten kompromissien tuella loputtomasti lykätä niitä mahdollisia katastrofeja, joiden yleisesti myönnetään varjostavan ihmiskunnan tulevaisuutta. ”Voimme helposti huomata, miten koko ihmissuku on suurten ja arvaamattomien ahdistusten saartamana,” Bahá'u'lláh toteaa. ”Ne, jotka ovat omahyväisyytensä huumassa, ovat tunkeutuneet ihmiskunnan ja erehtymättömän jumalallisen Lääkärin välille. Katsokaa, miten he ovat juoniensa verkkoon kietoneet kaikki ihmiset, itsensä mukaan lukien. He eivät löydä sairauden syytä eivätkä tiedä siihen parannusta.”⁽⁵⁴⁾ Kun ykseys on parannus maailman vaivoihin, sen ainoa varma lähde on uskonnon vaikutuksen palauttaminen ihmisasioiden hoitamisessa. Jumalan tänä päivänä ilmoittamat lait ja periaatteet Bahá'u'lláh julistaa olevan ”kaikkein voimallisimmat välineet ja varmimmat kaikista keinoista ykseyden valon koittoon ihmisten keskuudessa”⁽⁵⁵⁾. ”Mitä ikinä tälle perustalle pystytetään, sen lujuutta eivät maailman muutokset ja vaihtelut voi milloinkaan vähentää eikä lukemattomien vuosisatojen kiertokulku sen rakennetta horjuttaa.”⁽⁵⁶⁾

Keskeistä Bahá'u'lláhin lähetystehtävälle on sen vuoksi ollut globaalin yhteisön luominen ihmiskunnan ykseyden ilmentymänä. Perimmäinen todistuslausunto, johon bahá'í-yhteisö voi vedota Hänen lähetystehtävänsä toteen näyttämiseksi, on Hänen opetustensa aikaansaama ykseyden esimerkki. Nyt kahdennen-kymmenennen-ensimmäisen vuosisadan alussa bahá'í-asia on toisenlainen ilmiö kuin mikään muu tähän asti maailmassa. Vuosikymmenten ponnistelujen jälkeen, kun kasvun aallot vuorottelivat pitkien lujittamisen kausien kanssa, usein takaiskujen varjostamana, nykyinen bahá'í-yhteisö koostuu useista miljoonista, lähes kaikkia etnisiä, kulttuurisia, sosiaalisia ja uskonnollisia taustoja edustavista ihmisistä, jotka hallinnoivat yhteisiä asioitaan ilman papiston toimintaa demokraattisesti valittujen laitosten kautta. Ne tuhannet paikkakunnat, joille se on juurtunut, löytyvät jokaisesta maasta, territoriosta ja merkittävästä saariryhmästä napapiiriltä Tulimaahan, Afrikasta Tyynelle valtamerelle. Väitettä, että tämä yhteisö saattaa jo nyt muodostaa moninaisimman ja maantieteellisesti levinneimmän kaikista samankaltaisista järjestäytyneistä ihmisryhmistä planeetallamme, ei kiistäne kukaan, joka on perehtynyt todistusaineistoon.

Tämä saavutus vaatii ymmärtämistä. Tavanomaiset selitykset - rahavarojen saatavuus, voimakkaiden poliittisten etujen kannattaminen, salaperäiset rituaalit tai Jumalan vihalla pelottelevat käännytyskampanjat - millään näistä ei ole ollut mitään roolia siihen liittyneissä tapahtumissa. Uskon seuraajat ovat saavuttaneet tajun identiteetistään yhden ainoan ihmisrodun jäsenenä, identiteetin joka muovaa heidän elämänsä tarkoitusta ja joka selvästikään ei ole heidän oman luontaisen moraalisuuden ylemmyyden ilmaus: ”Oi Bahán kansa! Että ei ole ketään teidän veroistanne, on armeliaisuuden merkki.”⁽⁵⁷⁾ Rehellisen tarkkailijan on pakko ainakin harkita mahdollisuutta, että tämä ilmiö saattaa edustaa tavanomaisesta täysin poikkeavien vaikutusten toimintaa - vaikutusten, joita voidaan soveliaasti luonnehtia vain henkiseksi - jotka kykenevät saamaan kaikenlaaisista tavallisista ihmisistä kumpuamaan tavattomia uhrautumisen ja ymmärtämyksen tekoja.

Erityisen merkittävää on ollut se, että bahá'í-asia on kyennyt ylläpitämään näin saavutetun ykseyden rikkoutumattomana ja heikentymättömänä haavoittuvimpien alkuvaiheidensa ajan. On turhaa etsiä toista ihmisten yhteenliittymää historiasta - poliittista, uskonnollista tai sosiaalista - joka on onnistunut välttämään ainaisen hajaannuksen ja lahkoutumisen vitsauksen. Bahá'í-yhteisö on kaikessa moninaisuudessaan yhtenäinen ihmisryhmä, yksi ymmärryksessään sen synnyttäneen Jumalan ilmoituksen tarkoituksesta, yksi omistautumisessaan sen Perustajan luomalle hallintojärjestykselle yhteisten asioidensa hoitamiseksi, yksi sitoumuksessaan levittää Hänen sanomaansa kaikkialle planeetallamme. Nousunsa vuosikymmeninä useat henkilöt, jotkut heistä korkeassa asemassa olevia ja kaikki heistä kunnianhimon kannustamia, tekivät kaikkensa luodakseen erilliset seuraajaryhmät, jotka olisivat olleet uskollisia heille tai heidän tyrkyttämilleen henkilökohtaisille tulkinnoille Bahá'u'lláhin kirjoituksista. Uskonnon evoluution varhaisemmissa vaiheissa samankaltaiset yritykset olivat onnistuneet jakamaan vastasyntyneen uskon kilpaileviksi lahoiksi. Bahá'í-asian tapauksessa tuollaiset juonittelut kuitenkin epäonnistuivat poikkeuksetta tuottamaan enempää kuin ohimeneviä ristiriidan purkauksia, joiden yhteisvaikutuksena yhteisön ymmärrys Perustajansa tarkoituksesta ja sitoumus siihen on syventynyt. ”Niin voimallinen on ykseyden valo, että se voi valaista kaiken maan,”⁽⁵⁸⁾ vakuuttaa Bahá'u'lláh niille, jotka Hänet tunnustavat. Ihmisluonteen ollessa mitä on voidaan arvostaa Suojelijan ennakkointia, että tämä puhdistusprosessi tulee pitkään - paradoksaalisesti mutta välttämättä - olemaan olennainen osa bahá'í-yhteisön kypsymistä.

Johdonmukainen seuraus Jumalaan uskomisen hylkäämisestä on ollut halvaantuminen kyvyssä käsitellä tehokkaasti pahuuden ongelmaa tai monissa tapauksissa edes tunnustaa sen olemassaoloa. Vaikka bahá'ít eivät liitä tähän ilmiöön sitä itsenäistä olemassaoloa, jota uskontohistorian varhemmissa vaiheissa sillä oletettiin olevan, pahuuden edustama hyvyyden puuttuminen, samoin kuin pimeyden, tietämättömyyden ja sairauden edustamissa vastakohtapareissa, on äärimmäisen rampauttava vaikutukseltaan. Harvoin kuluu kokonaista kirjankustannuskautta ilman, että sivistyneelle lukijalle tarjottaisiin valikoima uusia ja luovia analyyseja niiden hirviömaisten hahmojen luonteesta, jotka kahdennellakymmenennellä vuosisadalla järjestelmällisesti kiduttivat, nöyryyttivät ja hävittivät miljoonia kanssaihmissiään. Arvovaltaiset asiantuntijat kehottavat pohtimaan sitä, missä määrin tulisi painottaa vanhempien väärinkäytöksiä, sosiaalista hylätyksi tulemistä, ammatillisia pettymyksiä, köyhyyttä, epäoikeudenmukaisuutta, sotakokemuksia, mahdollisia geneettisiä heikkouksia, nihilististä kirjallisuutta - tai näiden erilaisia yhdistelmiä - yritettäessä ymmärtää pakkomielteitä, jotka ruokkivat ilmeisen pohjatonta vihaa ihmiskuntaa kohtaan. Silmiinpistävästi tällaisista nykyajan spekulatioista puuttuu se, mitä kokeneet kommentaattorit olisivat niinkin hiljattain kuin vuosisata sitten pitäneet henkisenä sairautena, olivatpa sen oireet millaisia tahansa.

Jos ykseys tosiaan on inhimillisen edistyksen mittari, ei historia eikä Taivas anna helposti anteeksi niille, jotka tietoisesti ryhtyvät vastustamaan sitä. Luottaessaan ihmiset luopuvat puolustuskannastaan ja avautuvat toisille. Mikäli näin ei tapahtuisi, ei olisi mitenkään mahdollista sitoutua kokosydämisesti yhteisiin päämääriin. Mikään ei ole niin tuhoisaa kuin äkkiä havaita, että hyvässä uskossa tehdyt sitoumukset eivät ole merkinneet toiselle osapuolelle enempää kuin saavutettua etua, keinoa saavuttaa salattuja tavoitteita, jotka eriävät siitä tai ovat peräti sille vihamieliset, mihin ryhdyttiin näennäisesti yhdessä. Tällainen petos on toistuvasti ilmenevä juonne ihmiskunnan historiassa, ja eräs sen varhaisimmista muistiinmerkityistä ilmauksista on muinainen tarina Kainin kateudesta veljeään kohtaan, jonka uskon Jumala hyväksyi. Jos maailman kansojen kärsimyksistä kahdennellakymmenennellä vuosisadalla on mitään opittavaa, se piilee tosiossa, että pimeästä menneisyydestä peritty ja kaikilla elämänaloilla suhteet myrkyttännyt järjestelmällinen epäykseys pystyi tänä aikakautena avaamaan selkoselleen ovet paholaismaisemmalle käyttäytymiselle, joka petomaisuudessaan ylitti kaiken, mitä mieli oli kuvitellut mahdolliseksi.

Jos pahuudella on nimi, se on varmasti niiden vaivalla saavutettujen rauhansopimusten ja sovinnontekojen tahallinen rikkominen, joilla hyväntahdon edustajat pyrkivät jättämään menneisyyden taakseen ja rakentamaan yhdessä uutta tulevaisuutta. Perusolemukseltaan ykseys edellyttää itsensä uhraamista. ” - - Itserakkaus,” Mestari toteaa, ”on vaivattu ihmistomun taikinaan.” (59) Ego, jota Hän kutsui ”itsepintaiseksi minäksi” (60), vaistomaisesti vastustaa rajoituksia, jotka asetetaan sille, minkä se mieltää vapaudekseen. Vapaaehtoinen luopuminen tuon vapauden tuottamista tyydytyksentunteista edellyttää yksilöltä uskoa, että täyttymys on saatavilla muualta. Viime kädessä se on ja on aina ollut saatavilla sielun alistumisesta Jumalalle.

Epäonnistuminen tuon alistumisen haasteen kohtaamisessa on ilmentynyt erityisen tuhoisin seurauksin halki vuosisatojen Jumalan Sanansaattajien ja Heidän opettamiensa ihanteiden pettämisenä. Tämä selostus ei ole oikea paikka sen erityisen Liiton luonteen ja säädösten tarkastelulle, jolla Bahá'u'lláh on menestyksekkäästi säilyttänyt Hänet tunnistaneiden ja Hänen tarkoitustaan palvelevien yhtenäisyyden. Riittää, kun todetaan Hänen voimaperäinen kielenkäyttönsä niistä, jotka tahallisesti rikkovat sen samalla, kun teeskentelevät kuuliaisuutta sille: ”Heidät, jotka ovat siitä pois kääntyneet, luetaan alisimman tulen asujaimistoon Herrasi, Kaikkivaltiaan,

Rajoittamattoman silmissä.”⁽⁶¹⁾ Tämän tuomion ankaruuden syy on ilmeinen. Useimpien on helppo käsittää yhteisön hyvinvoinnille aiheutuvan vaaran sellaisista tutuista rikoksista kuin murha, raiskaus tai petos sekä yhteiskunnan tarpeen suojautua tehokkaasti niitä vastaan. Mutta mitä pitäisi bahá’iden ajatella perversiosta, joka, jos sitä ei pysäytetä, tuhoaisi ykseyden luomisen edellytykset - siitä tulisi Mestarin tinkimättömin sanoin ”kirves, joka iskee suoraan Siunatun Puun juureen”⁽⁶²⁾? Kysymyksessä ei ole älyllinen toisinajattelu eikä edes moraalinen heikkous. Monien ihmisten on vaikea hyväksyä yhtä tai toista auktoriteetin muotoa ja vähitellen etääntyvät olosuhteista, jotka vaativat sitä. Henkilöt, joita bahá’i-usko on vetänyt puoleensa mutta jotka syystä tai toisesta päättävät erota siitä, ovat täysin vapaat niin tekemään.

Liitonrikkuruus on luonteeltaan olennaisesti toisenlainen ilmiö. Sen nostattamana vaikuttimena ei ole yksinkertaisesti tavoitella vapaasti polkua, jonka uskoo johtavan henkilökohtaiseen täyttymykseen tai koituvan yhteiskunnan eduksi. Näitä ihmisiä näyttää pikemminkin ajavan hallitsematon päättäväisyys sanella yhteisölle henkilökohtainen tahtonsa kaikilla käytettävissään olevilla keinoilla, piittaamatta aiheutuvasta vahingosta ja kunnioittamatta vakavia lupauksia, joihin he sitoutuivat tullessaan hyväksytyiksi tuon yhteisön jäseniksi. Lopulta minuudesta tulee kaikenhallitseva auktoriteetti, ei ainoastaan yksilön omassa elämässä vaan kaikkien niiden elämässä, joihin se onnistuu ulottamaan vaikutuksensa. Kuten pitkä ja traaginen kokemus on osoittanut liiankin selvästi, että sellaiset avut kuin edustava sukupuu, älykkyys, koulutus, hurskaus tai yhteiskunnallinen johtoasema voidaan yhtä kaikki valjastaa niin ihmiskunnan palvelemiseen kuin henkilökohtaisen kunnianhimon toteuttamiseen. Menneinä aikakausina, kun toisenlaiset henkiset prioriteetit olivat jumalallisen tarkoituksen kohteena, tällaisen kapinan seuraukset eivät turmelleet Jumalan perättäisten ilmoitusten keskeistä sanomaa. Tänä päivänä, kun planeettamme fyysinen yhdistyminen on tuonut mukanaan valtavia mahdollisuuksia ja kauhistuttavia vaaroja, sitoutumisesta ykseyden edellytyksiin muodostuu koetinkivi kaikille väitteille pyhittäytymisestä Jumalan tahdolle tai, jos niikseen tulee, ihmiskunnan hyvinvoinnille.

Kaikki sen historiassa on varustanut bahá’i-asian kohtaamaan sen edessä olevan haasteen. Jo tässä kehityksensä varhaisvaiheessa - ja niinkin rajallisia kuin sen resurssit tällä hetkellä ovat - bahá’i-hanke ansaitsee täysin sen arvostuksen, jota se saa yhä enemmän osakseen. Tarkkailijan ei tarvitse hyväksyä sen väitteitä jumalallisesta alkuperästään arvostaakseen sen aikaansaannoksia. Puhtaasti ’tämänpuoleisina’ ilmiöinä bahá’i-yhteisön luonne ja saavutukset ovat oma oikeutuksensa kenen tahansa huomiolle, joka on aidosti huolestunut sivistyksen kriisistä, koska ne todistavat maailman kansojen voivan kaikessa moninaisuudessaan oppia elämään ja työskentelemään ja saamaan täyttymyksen yhtenä rotuna yhteisessä globaalissa kotimaassa.

Tämä tosiseikka korostaa, mikäli lisäkorostusta lainkaan tarvitaan, Yleismaailmallisen Oikeusneuvoston laatimien perättäisten suunnitelmien tärkeyttä Uskon laajentamiseksi ja lujittamiseksi. Muulla ihmiskunnalla on täysi oikeus odottaa, että Bahá’u’lláh’in kirjoituksissa olennoituvaan ykseyden näkemykseen aidosti sitoutunut ihmisryhmä olisi yhä pontevampi tekijä yhteiskunnan parantamiseen tähtäävissä ohjelmissa, jotka menestyäkseen ovat riippuvaisia nimenomaan ykseyden voimasta. Tähän odotukseen vastaaminen vaatii bahá’i-yhteisöä kasvamaan yhä kiihtyvällä vauhdilla, moninkertaistamaan suuresti työhönsä sijoitetut inhimilliset ja aineelliset voimavarat sekä monipuolistamaan vielä enemmän kykyjen kirjoa, jotka varustavat sen hyödylliseksi kumppaniksi samanmielisten järjestöjen kanssa. Ponnistelun yhteiskunnallisten päämäärien rinnalla

on oltava arvostus miljoonien yhtä vilpittömien ihmisten kaipuuta kohtaan - ihmisten, jotka toistaiseksi ovat tietämättömiä Bahá'u'lláhin lähetystehtävästä mutta ammentavat innoitusta monista sen ihanteista, kaipuuta saada mahdollisuus elää palvelemiselle omistettua elämää, jolla on pysyvää merkitystä.

Bahá'-yhteisöön juurtuva järjestelmällisen kasvun kulttuuri näyttäisi sen vuoksi olevan ylivoimaisesti tehokkain keino, jolla ystävät voivat vastata näillä sivuilla käsiteltyyn haasteeseen. Keskittyneen ja jatkuvan upottautumisen kokemus Luovaan sanaan vapauttaa ihmisen asteittain materialististen oletusten otteesta, mitä Bahá'u'lláh kutsuu "saatanallisen kuvittelun ilmentymien harhoiksi"⁽⁶³⁾, jotka vallitsevat yhteiskunnassa ja lamauttavat muutospyrkimykset. Se kehittää kyvyn auttaa ystävien ja tuttavien ykseydenkaipuuta saamaan kypsän ja älykkään ilmenemismuodon. Nykysuunnitelman ydintoimintojen - lastentuntien, hartaustilaisuuksien ja opintopiirien - luonne mahdollistaa sen, että yhä suurempi määrä henkilöitä, jotka eivät vielä pidä itseään bahá'ina, voivat vapaasti osallistua prosessiin. Tuloksena on ollut jotain, mikä on sopivasti nimetty "kiinnostuneiden yhteisöksi". Kun toiset hyötyvät osallistumisesta ja alkavat samaistua Asian tavoittelemiin päämääriin, kokemus osoittaa, että hekin ovat taipuvaisia sitoutumaan kokonaan Bahá'u'lláhiin. Hänen tarkoituksensa aktiivisina toteuttajina. Suunnitelmaan liittyvien tavoitteiden ohella sen kokosydämisellä toteuttamisella on siten kyky suuresti vahvistaa bahá'-yhteisön panosta julkiseen keskusteluun kaikkein vaativimmaksi nousseesta kysymyksestä, jonka ihmiskunta on kohdannut.

Mutta jos bahá'it aikovat toteuttaa Bahá'u'lláhin antaman valtuutuksen, heidän on ilmeisen välttämätöntä tajuta, että rinnakkaiset ponnistelut yhteiskunnan parantamiseksi ja bahá'-uskon opettamiseksi eivät ole huomiosta kilpailevia toimintoja. Pikemminkin ne ovat vastavuoroisia piirteitä yhdessä johdonmukaisessa globaalissa ohjelmassa. Lähestymistavan eroavuudet perustuvat ennen muuta eriäviin tarpeisiin ja eriäviin tutkiskelun vaiheisiin, joita ystävät kohtaavat. Koska vapaa tahto on sielun synnynnäinen ominaisuus, jokaisen henkilön, jota Bahá'u'lláhin opetusten tutkiminen vetää puoleensa, tulee löytää oma paikkansa henkisen etsinnän loputtomalla jatkumolla. Hänen on päätettävä omantuntonsa rauhassa ja ilman painostusta tähän löydökseen liittyvä vastuu. Harjoittaakseen tätä riippumattomuuttaan älykkäästi hänen on kuitenkin saatava näkemystä muutosprosesseihin, joihin hän - samoin kuin muut maapallon asukkaat - on kietoutunut, ja selkeä ymmärrys niiden seuraamuksista hänen oman elämänsä kannalta. Bahá'-yhteisön velvollisuus on tehdä kaikki voitavansa tukeakseen kaikkia vaiheita ihmiskunnan yleismaailmallisessa liikkeessä kohti jälleenyhtymistä Jumalaan. Mestarin perinnöksi jättämä Jumalallinen suunnitelma on se väline, jolla työ suoritetaan.

Niin keskeinen ihanne kuin uskonnon ykseys eittämättä onkin, Bahá'u'lláhin sanoman jakamistehtävä ei selvästikään ole uskontojen välinen yhteistyöprojekti. Mielen etsiessä älyllistä vakuuttuneisuutta, sielu kaipaa varmuuden saavuttamista. Tällainen sisäinen vakaumus on kaiken henkisen etsinnän perimmäinen päämäärä huolimatta siitä, kuinka nopea tai asteittainen tuo prosessi lieneekin. Sielulle kääntymiskokemus ei ole ulkokohtainen tai satunnainen uskonnollisen totuuden tutkiskelun piirre vaan ydinkysymys, joka ennen pitkää on ratkaistava. Bahá'u'lláhin sanoissa tästä aiheesta ei ole mitään epämääräisyyttä eikä sellaista voi jäädä niidenkään mieliin, jotka pyrkivät palvelemaan häntä: "Tämä on se päivä, jona ihmiskunta voi nähdä Luvatus kasvot ja kuulla Hänen äänensä. Jumalan kutsu on kajahtanut ja Hänen kasvojensa valo koittanut ihmisten ylle. Jokaisen ihmisen tulee sydämensä taulusta puhdistaa joka ainoan turhan sanan jälki ja avoimin ja ennakkoluulottomin mielin tutkia Hänen ilmoituksensa merkkejä, Hänen tehtävänsä todisteita ja

Hänen kirkkautensa tunnuksia.”(64)

Eräs moderniuden tunnuspiirteistä on ollut historiallisen tietoisuuden maailmanlaajuinen herääminen. Seurauksena tästä maailmankuvan vallankumouksellisesta muutoksesta, joka monin tavoin tukee Bahá'u'lláhin sanoman opettamista, on se, että ihmiset kykenevät mahdollisuuden saadessaan tajuamaan, että ihmiskunnan pyhien tekstien koko kirjo asettaa pelastuksen draaman historian puitteisiin. Symbolisen ja vertauskuvallisen kielen pinnan alla uskonto, sellaisena kuin kirjoitukset sen ilmaisevat, ei toimi taikuuden mielivaltaisten sääntöjen välityksellä vaan täyttymyksen prosessina, joka avautuu Jumalan tätä tarkoitusta varten luomassa aineellisessa maailmassa.

Tässä suhteessa tekstit puhuvat kuin yhdellä äänellä: uskonnon päämäärä on, että ihmiskunta saavuttaa ajan, jona ”kaikki kootaan yhteen”(65), jona on ”yksi lauma ja yksi paimen”(66); suuri tuleva aika, jolloin ”maailma loistaa Herransa kirkkaudella”(67) ja Jumalan tahto tapahtuu ”myös maan päällä niin kuin taivaassa”(68); ”luvattu päivä”(69), jona ”pyhä kaupunki”(70) laskeutuu ”taivaasta Jumalani luota”(71), jona ”Herran pyhäkön vuori seisoo lujana. Ylimpänä vuorista se kohoa, korkeimpana kukkuloista, ja kansat virtaavat sinne”(72); aika, jolloin Jumala vaatii saada tietää, ”millä oikeudella te ruhjotte minun kansaani, iskette köyhiä vasten kasvoja”(73). Sinä päivänä pyhät kirjoitukset, jotka ovat olleet ”sinetöidyt lopun hetkeen saakka”(74) avattaisiin ja yhteys Jumalan kanssa saisi ”uuden nimen, jonka Herra itse lausuu julki”(75); aikakausi, joka täysin ylittää kaiken, minkä ihmiskunta on siihen asti kokenut, mieli käsittänyt tai kieli kuvaillut: ”samoin kuin Me teimme ensimmäisen luomisen, niin Me olemme myös tekemä uuden; lupaus, johon olemme ryhtyneet; Me totisesti olemme täyttävä sen.”(76)

Historian perättäisten profeetallisten ilmoitusten julkilausuttu tarkoitus ei siten ole ollut ainoastaan yksittäisen etsijän johdattaminen henkilökohtaisen pelastuksen polulla vaan koko ihmiskunnan valmistaminen edessä olevaa suurta lopunajan tapahtumaa varten, jonka kautta maailman elämä muuttuisi kokonaan toisenlaiseksi. Bahá'u'lláhin ilmoitus ei ole valmistava eikä profeetallinen. Se on tuo tapahtuma. Sen vaikutuksesta Jumalan Valtakunnan perustusten rakennustyöt on käynnistetty ja maapallon väestö varustettu tehtävän edellyttämillä voimilla ja kyvyillä. Tuo Valtakunta on yleismaailmallinen sivilisaatio, jonka ovat muovanneet yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden periaatteet ja rikastuttaneet ihmismielen ja hengen saavutukset ylittäen kaiken sen, mitä nykyaikana voidaan käsittää. ”Tämä on se päivä”, Bahá'u'lláh julistaa, ”jona Jumalan loistavimmat suosionosoitukset ovat tulvineet ihmisten ylle, päivä, jona Hänen ylevin armonsa on virrannut kaikille luoduille. – Pian nykyinen järjestys kääritään kokoon ja uusi levitetään sen sijalle.”(77)

Päämäärän palveleminen vaatii sen perustavanlaatuisen eron ymmärtämistä, mikä erottaa Bahá'u'lláhin lähetystehtävän ihmistekoisista poliittisista ja ideologisista projekteista. Kahdennenkymmenennen vuosisadan kauhut tuottanut moraalinen tyhjiö paljasti tuonnimmaiset rajat mielen kyvyssä itsenäisesti laatia ja rakentaa ihanneyhteiskunta, olivatpa tällaiseen ponnistukseen valjastetut aineelliset resurssit kuinka suuret tahansa. Siihen liittynyt kärsimys on kaivertanut läksynsä lähtemättömästi maapallon kansojen tietoisuuteen. Uskonnon näkökulmalla ihmiskunnan tulevaisuuteen ei siten ole mitään yhteistä menneisyyden järjestelmien kanssa – ja vain suhteellisen vähäinen suhde nykyisiin. Se vetoaa todellisuuteen, joka on olemassa järjellisen sielun geneettisessä koodissa, mikäli sitä voi näin kuvailla. Kaksituhatta vuotta sitten Jeesus opetti, että

Jumalan valtakunta on olemassa ”sisäisesti”⁽⁷⁸⁾. Hänen elimelliset vertauksensa ”viinitarhasta”⁽⁷⁹⁾, siemenen ”hyvään maahan kylvöstä”⁽⁸⁰⁾, ”hyvästä puusta [joka] tekee hyviä hedelmiä”⁽⁸¹⁾ kertovat ihmislajin potentiaalista, jota Jumala on ruokkinut ja koulunut aikain alusta asti luovan prosessin tarkoituksena ja kärkenä. Kärsivällisen viljelyn jatkuva työ on tehtävä, jonka Bahá’u’lláh on luovuttanut Hänet tunnustaneiden ja Hänen asiansa omaksuneiden huostaan. Ei siis ihme, että Hän käyttää niin ylevää kieltä puhuessaan näin suuresta etuoikeudesta: ”Te olette ymmärryksen taivaan tähdet, tuulenhenkäys, joka aamunkoissa herää, vionojuoksuiset virrat, joista kaikkien ihmisten elämän on riippuminen – -.”⁽⁸²⁾

Prosessi kantaa muassaan vakuutuksen sen täyttymisestä. Niille, joilla on silmät nähdä, uusi luominen kumpuaa nykyisin kaikkialla esiin samalla tavalla kuin taimesta aikanaan tulee hedelmää kantava puu tai lapsi on kasvava aikuiseksi. Rakastavan ja tarkoitushakuisen Luojan perättäiset uskontojärjestelmät ovat saattaneet maapallon asukkaat kollektiivisen täysi-ikäistyminen kynnykselle yhtenä ainoana kansana. Bahá’u’lláh on nyt kutsumassa ihmiskuntaa saamaan perintöosansa: ”Se, minkä Herranne on määrännyt tehokkaimmaksi lääkkeeksi ja voimallisimmaksi keinoksi koko maailman tervehdyttämiseksi, on sen kaikkien kansojen yhdistyminen yhden ja saman yleismaailmallisen asian, yhden yhteisen uskon suojassa.”⁽⁸³⁾

Viitteet

1. Bahá’u’lláh viittaa ikivanhaan persialais-arabialaiseen kertomukseen Majnúnista ja Laylísta, The Seven Valleys and the Four Valleys (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 1991), s. 6.
2. Poimintoja Bahá’u’lláhin kirjoituksista (Turku: Kirjapaino Gillot Oy, 1987), luku 61.
3. *ibid.*, luku 16.
4. Tablets of Bahá’u’lláh revealed after the Kitáb-i-Aqdas (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 1988), s. 27.
5. Poiminnot, luku 17.
6. Bahá’u’lláh, Epistle to the Son of the Wolf (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 1988), s. 133.
7. Bahá’u’lláh, Kitáb-i-Iqán (Wilmette: Bahá’í Publishing Trust, 1993), kpl 216 [Poiminnot, luku 124].

8. *ibid.* [Poiminnot, luku 125].
9. *ibid.*, kpl 104 [Poiminnot, luku 19].
10. *ibid.*, kpl 106 [Poiminnot, luku 19].
11. Poiminnot, luku 22.
12. Prayers and Meditations of Bahá'u'lláh (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1987), s. 311 [Bahá'í-Rukouksia, Vierailumuistio, s. 152].
13. Poiminnot, luku 27.
14. *ibid.*, luku 109.
15. *ibid.*, luku 81.
16. Julian Huxley, lainattuna Pierre Teilhard de Chardinin teoksessa, The Phenomenon of Man (London: William Collins Sons & Co. Ltd., 1959), s. 243. Ks. myös Julian Huxley, Knowledge, Morality and Destiny (New York: Harper & Brothers, 1957), s. 13.
17. Shoghi Effendi, The World Order of Bahá'u'lláh: Selected Letters (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1991), s. 35.
18. Poiminnot, luku 78.
19. *ibid.*, luku 132.
20. Bahá'u'lláh, Kitáb-i-Aqdas: Kaikkein pyhin kirja (Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 2000), kpl 182.
21. Bahá'u'lláh, Kitáb-i-Iqán, kpl 4.
22. *ibid.*, kpl 8.

23. *ibid.*, kpl 13.

24. *ibid.*, kpl 14.

25. Matt. 13:25, virallinen King Jamesin versio.

26. *ibid.* 13:29-30.

27. Qur'án 7:33. Abdullah Yusuf Alin käännös, kolmas painos (1938).

28. Bahá'u'lláh, Kitáb-i-Aqdas, kpl 99.

29. The Summons of the Lord of Hosts: Tablets of Bahá'u'lláh (Haifa: Bahá'í World Centre, 2002), kpl 126.

30. Bahá'u'lláh, lainattuna Shoghi Effendin teoksessa The Advent of Divine Justice (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1990), s. 79.

31. Jes. 45:5

32. Tim. 1:17.

33. Qur'án 3:73.

34. *ibid.* 2:177.

35. Matt. 5:13.

36. *ibid.* 5:14

37. Miika 6:8.

38. Joh. 14:6.

39. Qur'án 24:35.
40. 1. Moos. 17:7.
41. Bhagavad-Gita, luku 4, Sir Edwin Arnoldin käännös.5
42. 5. Moos. 34:10.
43. Joh. 5:45-47.
44. Qur'án 2:136.
45. Promulgation of Universal Peace: Talks Delivered by 'Abdu'l-Bahá during His Visit to the United States and Canada in 1912, uudistettu painos (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1995), s. 126.
46. Joh. 1:10.
47. Poiminnot, luku 106.
48. Abraham Lincoln, lainattuna teoksessa Inaugural Addresses of the Presidents of the United States (Washington, D.C.: Government Printing Office, 1989).
49. Qur'án 21:104.
50. Bahá'u'lláh, Kitáb-i-Aqdas, kpl 5.
51. The Summons of the Lord of Hosts, kpl 174 [Poiminnot, luku 120].
52. Shoghi Effendi, The World Order of Bahá'u'lláh, s. 204.
53. Bahá'u'lláh, lainattuna Shoghi Effendin teoksessa, The World Order of Bahá'u'lláh, s. 192 [Poiminnot, luku 119].

54. Poiminnot, luku 106.
55. Tablets of Bahá'u'lláh, s. 129.
56. Bahá'u'lláh, lainattuna Shoghi Effendin teoksessa The World Order of Bahá'u'lláh, s. 192 [Poiminnot, luku 110].
57. Bahá'u'lláh, lainattuna Shoghi Effendin teoksessa The Advent of Divine Justice, s. 84.
58. Poiminnot, luku 132.
59. 'Abdu'l-Bahá, The Secret of Divine Civilization (Wilmette: Bahá'í Publishing Trust, 1990), s. 96.
60. Selections from the Writings of 'Abdu'l-Bahá (Haifa: Bahá'í World Centre, 1997), s. 256.
61. Bahá'u'lláh, aiemmin kääntämättömästä muistiosta.
62. 'Abdu'l-Bahá viimeinen tahto ja testamentti (Mikkeli: Länsi-Savon kirjapaino Oy), s. 41.
63. Bahá'u'lláh, Kitáb-i-Iqán, kpl 213 [Poiminnot, luku 125].
64. Poiminnot, luku 7.
65. The Summons of the Lord of Hosts, kpl 126.
66. Joh. 10:16.
67. Qur'án 39:69.
68. Matt. 6:10.
69. Qur'án 85:2.

70. Ilm. 21:2.

71. ibid. 3:12.

72. Jes. 2:2.

73. ibid. 3:15.

74. Dan. 12:9.

75. Jes. 62:2.

76. Qur'án 21:104.

77. Poiminnot, luku 4.

78. Luuk. 17:21.

79. Matt. 21:33.

80. ibid. 13:23.

81. ibid. 7:17.

82. Poiminnot, luku 96.

83. ibid., luku 120.